

«ՏԵԼԵԿՈՄ Արմենիա» ՓԲԸ

**Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային
ստանդարտներին համապատասխան՝
Ֆինանսական հաշվետվություններ և
անկախ աուդիտորական եզրակացություն**

31 դեկտեմբերի 2020թ.

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

Ֆինանսական հաշվետվություններ

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն	1
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն.....	2
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն.....	3
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն.....	4

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1	«ՏԵԼԵԿՈՄ Արմենիա» ՓԲԸ-ի գործունեությունը.....	5
2	Ընկերության գործառնական միջավայրը	5
3	Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթներ	6
4	Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության Եական գնահատականներ և դատողություններ.....	19
5	Անցում նոր կամ վերանայված ստանդարտներին և մեկնաբանություններին.....	22
6	Նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ	22
7	Հիմնական միջոցներ.....	27
8	Ոչ կյուբական ակտիվներ.....	28
9	Վարձակալված գույքի վրա կատարված կապիտալ ծախսեր	29
10	Տրամադրված փոխառություններ.....	29
11	Պաշարներ	30
12	Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	30
13	Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	32
14	Կանոնադրական կապիտալ.....	33
15	Ակտիվների ապագործարկման պահուստ	33
16	Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	34
17	Պարտավորությունների և վճարների պահուստ.....	34
18	Հասույթ	35
19	Վաճառքի ինքնարժեք	35
20	Այլ գործառնական եկամուտ	36
21	Ընդհանուր և վարչական ծախսեր	36
22	Իրացման ծախսեր.....	36
23	Այլ գործառնական ծախսեր.....	37
24	Ֆինանսական եկամուտ.....	37
25	Շահութահարկ	37
26	Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ.....	39
27	Ստացված փոխառություններ	40
28	Պայմանական դեպքեր և պարտավորություններ	41
29	Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում	42
30	Կապիտալի կառավարում	46
31	Իրական արժեքի բացահայտումներ.....	46
32	Ֆինանսական գործիքների ներկայացումն ըստ չափման կատեգորիաների.....	47
33	Փոխկապակցված կողմերի հետ մնացորդներ և գործարքներ	48
34	Հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցող դեպքեր	50

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«Տելեկոմ Արմենիա» ՓԲԸ տնօրենների խորհրդին և ղեկավարությանը

Մեր կարծիքը

Մեր կարծիքով, ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում «Տելեկոմ Արմենիա» ՓԲԸ (այսուհետ՝ «Ընկերություն») ֆինանսական վիճակն առ 2020թ. դեկտեմբերի 31-ը, ինչպես նաև Ընկերության՝ այդ ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքներն ու դրամական միջոցների հոսքերը՝ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (այսուհետ՝ «ՖՀՄՍ-ներ»):

Աուդիտի առարկան

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են.

- ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունն՝ առ 2020թ. դեկտեմբերի 31-ը,
- այդ ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունը,
- այդ ամսաթվին ավարտված տարվա սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունը,
- այդ ամսաթվին ավարտված տարվա դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունը, և
- ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, որոնք ներառում են հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականությունն և այլ բացատրական տեղեկատվություն:

Կարծիքի հիմքը

Մենք աուդիտն անցկացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ-ներ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը նկարագրված է մեր եզրակացության «Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում:

Մենք կարծում ենք, որ մեր կողմից ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Անկախություն

Մենք անկախ ենք Ընկերությունից՝ համաձայն համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից թողարկված՝ Պրոֆեսիոնալ հաշվապահների վարքագրի (ներառյալ՝ Անկախության միջազգային ստանդարտների) («ՀԷՄՍԻ Վարքագիր») սկզբունքների: Մենք կատարել ենք էթիկայի գծով մեր այլ պարտականությունները՝ այդ պահանջներին և ՀԷՄՍԻ Վարքագրին համապատասխան:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՅՄՍ-ների համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման, և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս՝ ղեկավարությունը պատասխանատու է Ընկերության անընդհատ գործելու կարողությունը գնահատելու համար, համապատասխան դեպքերում անընդհատության հետ կապված հարցերը բացահայտելու և կազմակերպության գործունեության անընդհատության ելթադրության հիման վրա հաշվետվությունները պատրաստելու համար, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ղեկավարությունը մտադիր է լուծարել Ընկերությունը, ընդհատել դրա գործունեությունը, կամ երբ չունի այդպես չվարվելու որևէ իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձինք պատասխանատու են Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է՝ ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ ֆինանսական հաշվետվությունները՝ ամբողջությամբ վերցրած, զերծ են խարդախության կամ սխալների հետևանքով առաջացող էական խեղաթյուրումներից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, սակայն այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՍ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտը միշտ կբացահայտի էական խեղաթյուրումը, երբ այն առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի հետևանքով, և համարվում են էական, երբ ողջամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք առանձին կամ միասին վերցրած, կազդեն օգտագործողների՝ այդ ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

Որպես ԱՄՍ-ներին համապատասխան աուդիտի մաս, աուդիտի ողջ ընթացքում մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում մասնագիտական կասկածամտություն: Ի լրումն՝

- որոշակիացնում և գնահատում ենք ֆինանսական հաշվետվություններում խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումների ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր՝ այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով, և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության պատճառով առաջացած էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության չարաշահում,

- ձեռք ենք բերում պատկերացում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, այլ ոչ թե Ընկերության ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:
- գնահատում ենք հաշվապահական հաշվառման կիրառված քաղաքականության տեղին լինելը, ինչպես նաև ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և համապատասխան բացահայտումների ողջամտությունը:
- եզրահանգում ենք ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ, և հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա՝ գնահատում ենք՝ արդյոք առկա է ղեպքերի կամ հանգամանքների հետ կապված էական անորոշություն, որը կարող է նշանակալի կասկած հարուցել Ընկերության անընդհատ գործելու կարողության վրա: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, ապա մեզանից պահանջվում է աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել ֆինանսական հաշվետվություններում համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդպիսի բացահայտումները բավարար չեն, ձևավորել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա ղեպքերը կամ իրավիճակները կարող են ստիպել Ընկերությանը դադարեցնել անընդհատության հիմունքի կիրառումը:
- գնահատում ենք ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ՝ բացահայտումները ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների ու ղեպքերի ճշմարիտ ներկայացումը:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձանց, ի թիվս այլ հարցերի, հաղորդակցում ենք աուդիտորական առաջադրանքի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, ինչպես նաև աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ՝ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Ալեքսեյ Ուրևանով
Տնօրեն

PricewaterhouseCoopers Armenia LLC

18 հունիսի 2021թ.
Երևան, Հայաստանի Հանրապետություն

«ՏԵԼԵԿՈՄ Արմենիա» ՓԲԸ

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն

Հազ. ՀՀ դրամ	Ծնթգ.	2020թ.	2019թ.
Շարժական կապի ծառայությունների մատուցումից հասույթ	18	14,811,487	17,784,828
Ֆիքսված կապի ծառայությունների մատուցումից հասույթ	18	12,269,755	13,005,449
Սարքավորումների իրացումից հասույթ	18	2,344,838	3,933,469
Այլ հասույթ	18	115,017	68,940
Ընդամենը հասույթ		29,541,097	34,792,686
Ծառայությունների ինքնարժեք	19	(14,971,242)	(18,425,026)
Իրացված սարքավորումների ինքնարժեք	19	(2,220,152)	(3,906,842)
Ընդամենը վաճառքի ինքնարժեք		(17,191,394)	(22,331,868)
Համախառն շահույթ		12,349,703	12,460,818
Այլ գործառնական եկամուտ	20	1,339,946	1,729,645
Ընդհանուր և վարչական ծախսեր	21	(6,035,970)	(4,471,751)
Իրացման ծախսեր	22	(3,293,747)	(3,601,247)
Այլ գործառնական ծախսեր	23	(1,009,306)	(2,504,479)
Գործառնական գործունեությունից շահույթ		3,350,626	3,612,986
Ֆինանսական եկամուտ	24	369,334	3,316,233
Ֆինանսական ծախսեր		(713,544)	(655,831)
Փոխարժեքային տարբերություններից զուտ օգուտ՝ հանած վնաս/ (վնաս՝ հանած օգուտ)		493,149	(1,247,458)
Շահույթ մինչև հարկումը		3,499,565	5,025,930
Շահութահարկի գծով ծախս	25	(1,209,746)	(2,606,208)
ՏԱՐԿԱ ՇԱՀՈՒՅԹ		2,289,819	2,419,722
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ՏԱՐԿԱ ՀԱՄԱՊԱՐՓԱԿ			
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆԸ		2,289,819	2,419,722

«ՏԵԼԵԿՈՄ Արմենիա» ՓԲԸ
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն

<i>հազ. ՀՀ դրամ</i>	Ծնթգ.	Կանոնադրական կապիտալ	Զբաղիված շահույթ	Այլ պահուստներ	Ընդամենը
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2019թ.		18,837,709	113,060,044	2,825,656	134,723,409
Ընդամենը 2019թ. համապարփակ ֆինանսական արդյունք		-	2,419,723	-	2,419,723
Հայտարարված շահաբաժիններ	14	-	(93,000,000)	-	(93,000,000)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.		18,837,709	22,479,766	2,825,656	44,143,132
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2020թ.		18,837,709	22,479,767	2,825,656	44,143,132
Ընդամենը 2020թ. համապարփակ ֆինանսական արդյունք		-	2,289,819	-	2,289,819
Բաշխում նախորդ սեփականատիրոջը	33	-	(4,927,100)	-	(4,927,100)
Տրամադրված փոխառությունների գեղջման ազդեցությունը	10	-	(1,141,436)	-	(1,141,436)
Ֆինանսական երաշխիքի ճանաչում իրական արժեքով	28	-	(2,668,514)	-	(2,668,514)
Կապակցված կողմից վարկային դեբիտորական պարտքի ճանաչում	10	-	3,290,311	-	3,290,311
Հայտարարված շահաբաժիններ	14	-	(18,810,000)	-	(18,810,000)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.		18,837,709	512,847	2,825,656	22,176,212

«ՏԵԼԵԿՈՄ Արմենիա» ՓԲԸ
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն

Հազ. ՀՀ դրամ	Ծնթգ.	2020թ.	2019թ.
Դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեությունից			
Հաճախորդներից ստացված վճարումներ		33,685,451	40,376,435
Ստացված տոկոսներ		135,250	120,405
Դրամական միջոցներ այլ գործառնական գործունեությունից		265,622	364,903
Ծառայությունների մատուցման գծով վճարումներ		(12,423,862)	(14,058,556)
Վճարումներ աշխատակիցներին		(8,452,895)	(7,396,395)
Վճարված շահութահարկ		(566,100)	(1,075,160)
Վճարումներ բյուջե, բացի շահութահարկը		(3,458,213)	(3,407,032)
Պաշարների մատակարարներին վճարումներ		(2,400,505)	(5,241,737)
Գործուղումների համար կատարվող վճարներ		(42,840)	(143,674)
Ելլ գործունեությամբ օգտագործված դրամական միջոցներ		(585,504)	(904,504)
Չուտ դրամական միջոցներ՝ ստացված գործառնական գործունեությունից		6,156,404	8,634,685
Դրամական միջոցների հոսքեր ներդրումային գործունեությունից			
Հիմնական միջոցների ձեռքբերում		(5,264,563)	(7,599,729)
Հիմնական միջոցների վաճառքից մուտքեր		141,379	1,189,683
Տրամադրված փոխառությունների դիմաց մարումներ		19,617,066	92,256,410
Չուտ դրամական միջոցներ՝ ստացված ներդրումային գործունեությունից		14,493,882	85,846,364
Դրամական միջոցների հոսքեր ֆինանսական գործունեությունից			
Ստացված վարկեր		4,941,895	-
Վարկերի մարում		(142,000)	-
Մայր կազմակերպությանը տրամադրված փոխառություններ		(3,676,194)	-
Բաշխում նախկին սեփականատիրոջը		(4,927,100)	-
Մայր կազմակերպությանը վճարված շահաբաժիններ		(17,900,658)	(88,339,965)
Մայր կազմակերպությանը վճարված շահաբաժինների գծով վճարված շահութահարկ		(940,500)	(4,650,000)
Վարձակալության վճարներ		(1,408,686)	(1,572,156)
Չուտ դրամական միջոցներ՝ օգտագործված ֆինանսական գործունեությամբ		(24,053,243)	(94,562,121)
Փոխարժեքային տարբերությունների ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		51,207	(9,949)
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ փոփոխություն		(3,351,750)	(91,021)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեսկզբին	13	3,567,276	3,658,297
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեվերջին	13	215,526	3,567,276

1 «ՏԵԼԵԿՈՍ Արմենիա» ՓԲԸ-ի գործունեությունը

«ՏԵԼԵԿՈՍ Արմենիա» ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ «Ընկերություն») սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են 2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

Ընկերությունը ստեղծվել և իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետությունում: Այն հանդիսանում է փակ բաժնետիրական ընկերություն՝ բաժնետոմսերով սահմանափակված պատասխանատվությամբ, և ստեղծվել է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը համապատասխան:

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության անմիջական մայր ընկերությունն էր «ՎիմպելԿոմ» ՓԲԸ-ն, իսկ վերջնական մայր ընկերությունն էր «VEON Ltd.»-ն (սախկինում՝ «ՎիմպելԿոմ» ԼԹԴ)՝ Նիդեռլանդներում գրանցված իրավաբանական անձ: 2020թ. հոկտեմբերի 28-ին Ընկերության բաժնետոմսերը վաճառվեցին «ԹԻՄ» ՍՊԸ-ին, որը Հայաստանի Հանրապետությունում գրանցված ընկերություն է: 2020թ. նոյեմբերի 16-ին «ՎԵՈՆ Արմենիա» ՓԲԸ-ն վերանվանվեց «ՏԵԼԵԿՈՍ Արմենիա» ՓԲԸ-ի:

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության անմիջական մայր ընկերությունն էր «ԹԻՄ» ՍՊԸ-ն, և Ընկերության վերջնական վերահսկողությունն իրականացնում էին Հայկ և Ալեքսանդր Եսայան եղբայրները:

Հիմնական գործունեությունը. Ընկերության հիմնական գործունեությունը բջջային և ֆիքսված հեռահաղորդակցության ծառայությունների մատուցումն է: 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը մատուցում էր հեռահաղորդակցման ծառայություններ «Beeline» ապրանքանիշով:

Համաձայն կանոնադրության՝ Ընկերության կառավարումն իրականացվում է բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի, տնօրենների խորհրդի և Ընկերության գործադիր մարմնի միանձնյա ղեկավարի՝ գործադիր տնօրենի կողմից:

Իրավաբանական հասցեն և գործունեության վայրը. Ընկերության իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, 0014, ք. Երևան, Ազատության պ. 24/1: Ընկերության հիմնական գործունեության վայրը Հայաստանի Հանրապետության տարածքն է:

2 Ընկերության գործառնական միջավայրը

Հայաստանի Հանրապետության տնտեսությունը ցուցաբերում է զարգացող շուկաներին բնորոշ որոշակի հատկանիշներ: Իրավական, հարկային և օրենսդրական դաշտը շարունակում է զարգանալ և ենթարկվել հաճախակի փոփոխությունների, ինչպես նաև կարող է ունենալ տարաբնույթ մեկնաբանումներ, տես՝ Ծանոթագրություն 28:

2020թ. մարտի 11-ին Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպությունը COVID-19-ի բռնկումը որակեց որպես համաշխարհային համավարակ: Ի պատասխան համավարակի՝ Հայաստանի իշխանությունների կողմից ձեռնարկվել են COVID-19-ի տարածման և ազդեցության զսպման ուղղված մի շարք միջոցառումներ, ինչպիսիք են՝ ճանապարհորդության արգելքները և սահմանափակումները, կարանտինները, ինքնամեկուսացումը, գործարար գործունեության սահմանափակումները, ընդհուպ ձեռնարկությունների փակումը: Այս միջոցառումները, ի թիվս այլոց, խիստ սահմանափակել են Հայաստանում տնտեսական գործունեությունը, բացասաբար են ազդել, և դեռևս անորոշ ժամանակով կարող են շարունակել բացասական ազդեցություն ունենալ գործարարության, շուկայի մասնակիցների, Ընկերության պատվիրատուների, ինչպես նաև Հայաստանի և համաշխարհային տնտեսության վրա:

COVID-19 համավարակից առաջ Հայաստանում աստիճանաբար տեղի էր ունենում գործարար միջավայրի բարելավում, և հաստատվում էր կայուն մակրոտնտեսական քաղաքականության գործելակերպը: Դիտվում էր զգալի տնտեսական աճ՝ 2017-19-ի ընթացքում միջինում 6,8 տոկոս:

Հայաստանի առաջընթացը խաթարվեց 2020թ.: Այն ենթարկվեց COVID-19 համավարակի խիստ ազդեցությանը, ավելին՝ 2021թ. առաջին եռամսյակում գրանցվեց նոր ալիք, և արդյունքում երկիրը մեկ միլիոն բնակչության հաշվով գրանցված դեպքերի թվով աշխարհում հայտնվեց 33-րդ տեղում: Մինևսյն ժամանակ, 2020թ. սեպտեմբերի վերջին Ադրբեջանի հետ հակամարտությունը վերաճեց ծանր ռազմական առճակատման: Ռազմական գործողությունները դադարեցվեցին նոյեմբերի 10-ին կայացած հրադադարից հետո:

2 Ընկերության գործառնական միջավայրը (շարունակություն)

Այս կրկնակի ցնցումները հանգեցրեցին կտրուկ տնտեսական անկման, աղքատության աճի և հարկաբյուջետային ցուցանիշների վատթարացման: Այնուամենայնիվ, ճգնաժամի պայմաններում Հայաստանը պահպանել է մակրոտնտեսական ընդհանուր կայունությունը և ապահովել է ճգնաժամին դիմակայելու համար բարվոք արտաքին բուժքերներ:

Դեկավարությունը անհրաժեշտ միջոցներ է ձեռնարկում Ընկերության գործունեության կայունությունն ապահովելու և իր հաճախորդներին և աշխատակիցներին ապահովելու ուղղությամբ:

- Աշխատողների COVID-19 հայտնաբերման թեստերի իրականացում Ընկերության հաշվին.
- Հնարավոր վարակակիր աշխատակիցների հայտնաբերում և մեկուսացում: Հաշվետվությունների ներկայացում Հիվանդությունների վերահսկման և կանխարգելման կենտրոնին.
- Ընկերության գրասենյակների ապահովում ախտահանող և ալկոհոլ պարունակող նյութերով.
- Աշխատակիցներին և հաճախորդներին պաշտպանիչ դիմակների տրամադրում.
- Տեղեկատվական թռուցիկների մշակում և տարածում՝ հիվանդության տարածումը կանխարգելելու համար.
- Նոր աշխատակիցների հավաքագրման նպատակով հարցազրույցների առցանց կազմակերպում, հետևում հավաքագրման ողջ գործընթացին (փաստաթղթերի հավաքագրում, անվտանգության ստուգում, համապատասխանության ստուգում).
- Ուսումնական նյութերի մշակում և տեղափոխում առցանց հարթակ.
- Հեռավար աշխատանքի կազմակերպման քաղաքականության իրականացում և ավագ ղեկավար կազմի, միջին ղեկավարների և աշխատակիցների համար սեմինարների անցկացում հեռավար աշխատանքի արդյունավետ կազմակերպման թեմայով.
- Ներքին հաղորդակցության նոր ուղու գործարկում՝ Ընկերության առօրյա գործունեության մեջ աշխատակիցների ներգրավվածությունը ապահովելու համար.
- Տեսանյութերի մշակում՝ աշխատողների հուզական և ֆիզիկական առողջությունը խթանելու համար.
- Անձնակազմի զարգացման համար առցանց ուսուցողական հարթակի ձեռքբերում:

Հայաստանի Հանրապետության տնտեսական միջավայրի վրա Էական ազդեցություն ունի Ռուսաստանի Դաշնությունում գործարար ակտիվության մակարդակը, և Ռուսաստանի Դաշնությունից դեպի Հայաստանի Հանրապետություն դրամական միջոցների հոսքերը: Հետևաբար, գործարար շրջանառության անկումը, արժեթղթերի շուկայի անկայունությունը և Ռուսաստանի Դաշնության առջև ծառայած այլ ռիսկերը կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսական և կորպորատիվ ոլորտների վրա: Ռուսաստանի տնտեսությունը գտնվում է նավթի ցածր գների, տարածաշրջանում շարունակական քաղաքական ճնշումների, ինչպես նաև ռուսաստանյան որոշ ընկերությունների և անհատների դեմ միջազգային պատժամիջոցների բացասական ազդեցության տակ: Ֆինանսական շուկաները շարունակում են մնալ անկայուն: Տվյալ տնտեսական միջավայրն Էական ազդեցություն ունի Ընկերության գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա: Դեկավարությունը ձեռնարկում է անհրաժեշտ միջոցներն՝ ապահովելու Ընկերության կայուն գործունեությունը: Այդուհանդերձ, ընթացիկ տնտեսական իրավիճակի հետագա հետևանքները դժվար է կանխատեսել, և ղեկավարության ընթացիկ ակնկալիքներն ու գնահատականը կարող են տարբերվել փաստացի արդյունքներից:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթներ

Պատրաստման հիմունքները. Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (այսուհետ՝ «ՖՀՄՍ») պահանջներին համապատասխան, սկզբնական արժեքի հիմունքով: Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական սկզբունքները ներկայացված են ստորև: Այդ սկզբունքները հետևողականորեն կիրառվել են այն բոլոր ժամանակաշրջանների համար, որոնք ներկայացված հաշվետվություններում, եթե այլ բան նշված չէ:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթներ (շարունակություն)

Անընդհատության հիմունք. Ղեկավարության կողմից սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են անընդհատության հիմունքով: Այս դատողությունը կատարելիս ղեկավարությունը հաշվի է առել Ընկերության ֆինանսական դիրքը, ընթացիկ մտադրությունները, գործառնությունների շահութաբերությունը և ֆինանսական ռեսուրսների հասանելիությունը: Ընկերության ընթացիկ պարտավորությունները գերազանցում են ընթացիկ ակտիվները 6,300,852 հազ. ՀՀ դրամի չափով՝ 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ընթացիկ պարտավորությունների նկատմամբ ընթացիկ ակտիվների գերազանցումը բացատրվում է հիմնականում մայր ընկերությանը տրամադրված փոխառություններով 19,043,648 հազ. ՀՀ դրամի չափով):

Առաջիկա 12 ամիսների դրամական միջոցների հոսքերի կանխատեսումը ցույց է տալիս, որ Ընկերությունը կկարողանա կատարել իր վճարման պարտավորությունները՝ նախատեսված մարման ժամկետներում: Ընկերությունը կանոնավոր բանակցություններ է վարում մատակարարների հետ՝ ավելի լավ վճարման պայմաններ ստանալու, և բանկերի հետ՝ բարենպաստ պայմաններով վարկեր ներգրավելու ուղղությամբ: Ընկերության քաղաքականությունը ուղղված է տոկոսադրույքների նվազագույնի հասցման և գոյություն ունեցող վարկային պորտֆելի համար արտոնյալ ժամանակահատվածի ստացմանը, ինչով էլ պայմանավորված է տեղական բանկերից մեկի հետ 2021թ. մայիսի 7-ին ստորագրված 3,654,630 հազ. ՀՀ դրամ գումարով (7,000 հազ. ԱՄՆ դոլար) երկարաժամկետ վերաֆինանսավորման պայմանագիրը՝ 3 տարի մարման ժամկետով և 12 ամիս արտոնյալ ժամանակահատվածով: Հաշվետու ամսաթվից հետո և մինչև ֆինանսական հաշվետվությունների ստորագրման ամսաթիվը Ընկերությունը մարել է իր կարճաժամկետ վարկերից մեկը՝ 1,273,004 հազ. ՀՀ դրամի չափով:

Այս հանգամանքները, այլ գործոնների հետ միասին, ղեկավարությանը հնարավորություն են տալիս հաստատել, որ Ընկերությունը կշարունակի գործել անընդհատության հիմունքով առնվազն հաշվետու ամսաթվից հետո 12 ամսվա ընթացքում, և կատարել իր ֆինանսական պարտավորությունները:

Արտարժույթի փոխարկում. Ընկերության ֆունկցիոնալ արժույթը և Ընկերության հաշվետվությունների ներկայացման արժույթը Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթն է՝ ՀՀ դրամը:

Դրամական ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են Ընկերության ֆունկցիոնալ արժույթի հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ «ՀՀ ԿԲ») պաշտոնական փոխարժեքով: Գործարքների վճարումները կատարելու և դրամական ակտիվները և պարտավորությունները ՀՀ ԿԲ-ի՝ տարեվերջի պաշտոնական փոխարժեքով Ընկերության ֆունկցիոնալ արժույթի փոխարկելու արդյունքում ստացված՝ արտարժույթի փոխարկումից եկամուտը կամ վնասը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Տարեվերջի փոխարժեքով փոխարկումը չի կիրառվում ոչ դրամական հոդվածների նկատմամբ, որոնք չափվում են սկզբնական արժեքով: Արտարժույթով արտահայտված և իրական արժեքով չափված ոչ դրամական հոդվածները փոխարկվում են իրական արժեքի որոշման ամսաթվի դրությամբ հաստատված փոխարժեքով: Արտարժույթով արտահայտված և իրական արժեքով չափվող ոչ դրամական հոդվածների վրա արտարժույթի փոխարժեքի ազդեցությունը գրանցվում է որպես իրական արժեքի շահույթի կամ վնասի մաս: 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ արտարժույթով արտահայտված մնացորդների փոխարկման համար օգտագործվող հիմնական փոխարժեքներն են՝ 1 ԱՄՆ դոլար = 522.59 ՀՀ դրամ, 1 Եվրո = 641.11 ՀՀ դրամ, 1 ՌԴ ռուբլի = 7.02 ՀՀ դրամ (2019թ.՝ 1 ԱՄՆ դոլար = 479.70 ՀՀ դրամ, 1 Եվրո = 537.26 ՀՀ դրամ, 1 ՌԴ ռուբլի = 7.77 ՀՀ դրամ):

Հիմնական միջոցներ. Հիմնական միջոցները ներկայացվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկման պահուստը, եթե վերջինս պահանջվում է: Հիմնական միջոցները ներառում են հետագայում որպես հիմնական միջոց օգտագործման նպատակով կառուցվող ակտիվները:

Հետագա ծախսերը համապատասխանաբար ընդգրկվում են ակտիվի հաշվեկշռային արժեքում կամ ճանաչվում են որպես առանձին ակտիվ, միայն այն ժամանակ, երբ հավանական է, որ հիմնական միջոցների համապատասխան միավորի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները կհոսեն դեպի Ընկերություն և վերջինիս արժեքը կարող է արժանահավատորեն չափվել: Վերանորոգման և պահպանման գծով ընթացիկ ծախսումները ծախսագրվում են, երբ դրանք տեղի են ունենում:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթներ (շարունակություն)

Հիմնական միջոցների միավորների խոշոր հիմնամասերի կամ բաղադրիչների փոխարինման ծախսումները կապիտալացվում են, իսկ փոխարինված մասը դուրս է գրվում:

Յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում դեկավարությունը գնահատում է, թե արդյոք առկա է հիմնական միջոցների արժեզրկման հատկանիշ: Եթե որևէ նման հատկանիշ գոյություն ունի, դեկավարությունը գնահատում է փոխհատուցվող գումարը, որը որոշվում է որպես հետևյալ երկու արժեքներից առավելագույնը. օգտագործման արժեք և իրական արժեք՝ հանած վաճառքի ծախսերը: Հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև փոխհատուցվող գումարը, և արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է տարվա շահույթում կամ վնասում (տես՝ Ծնթգ. 19 և 21): Նախորդ հաշվետու ժամանակաշրջաններում ակտիվի համար ճանաչված արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է (անհրաժեշտության դեպքում), եթե տեղի են ունեցել գնահատումներում փոփոխություններ, որոնք կիրառվել են՝ որոշելու համար ակտիվի օգտագործման արժեքը կամ իրական արժեքը՝ հանած վաճառքի ծախսերը:

Հիմնական միջոցների օտարումից շահույթը կամ վնասը որոշվում է որպես դրանց իրացումից ստացված հասույթի և հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն և ճանաչվում է տարվա շահույթում կամ վնասում այլ գործառնական եկամուտների կամ ծախսերի հոդվածում:

Մաշվածություն. Հողի և անավարտ շինարարության համար մաշվածություն չի հաշվարկվում: Հիմնական միջոցների այլ միավորների մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդի կիրառմամբ՝ բաշխելով դրանց սկզբնական արժեքը մինչև մնացորդային արժեքը՝ օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում:

Օգտակար ծառայության ժամկետ՝ արտահայտված տարիներով

Շենքեր	20
Փոխանցող հարմարանքներ	6
Սարքավորումներ	6-10
Ավտոմեքենաներ և տրանսպորտային միջոցներ	5
Հարմարանքներ և կցամասեր	10
Այլ	6-10

Ակտիվի մնացորդային արժեքն այն գնահատված գումարն է, որը Ընկերությունը ներկա պահին կստանար ակտիվի օտարումից՝ հանած օտարման գնահատված ծախսումները, եթե ակտիվն արդեն լիներ դրա օգտակար ծառայության վերջում ակնկալվող տարիքի և վիճակի: Ակտիվների մնացորդային արժեքները և օգտակար ծառայության ժամկետները վերանայվում և անհրաժեշտության դեպքում ճշգրտվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Ոչ նյութական ակտիվներ. Ընկերության ոչ նյութական ակտիվները ունեն որոշակի օգտակար ծառայության ժամկետ և հիմնականում ներառում են կապիտալացված համակարգչային ծրագրային ապահովումը, արտոնագրերը, ապրանքանիշերն ու լիցենզիաները:

Ձեռք բերված համակարգչային ծրագրային ապահովումը, արտոնագրերը և ապրանքանիշերը կապիտալացվում են դրանց ձեռք բերման և օգտագործման համար կատարված ծախսերի հիման վրա:

Ոչ նյութական ակտիվները ամորտիզացվում են գծային մեթոդի կիրառմամբ՝ օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում:

Օգտակար ծառայության ժամկետ՝ արտահայտված տարիներով

Համակարգչային ծրագրային լիցենզիաներ	4
Այլ լիցենզիաներ	Թույլտվության գործողության ժամկետը, բայց ոչ ավել, քան 10 տարի
Այլ ոչ նյութական ակտիվներ	4

Արժեզրկվելիս, ոչ նյութական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև հետևյալ արժեքներից առավելագույնը՝ օգտագործման արժեք և իրական արժեք՝ հանած վաճառքի ծախսերը:

3	Հաշվապահական (շարունակություն)	հաշվառման	քաղաքականության	հիմնական	դրույթներ
---	--------------------------------	-----------	-----------------	----------	-----------

Վարձակալված գույքի վրա կատարված կապիտալ ծախսեր. Վարձակալված գույքի վրա կատարված կապիտալ ծախսեր են համարվում վարձակալված ակտիվների բարելավման համար կատարված կապիտալ ծախսերը: Դրանք մաշեցվում են իրենց օգտակար ծառայության կամ վարձակալության ժամկետի ընթացքում, եթե վերջինս ավելի կարճ է:

Ոչ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում. Մաշվածության և ամորտիզացիայի ենթակա ակտիվները դիտարկվում են արժեզրկման հայտանիշների առկայության տեսանկյունից, երբ իրադարձությունները կամ հանգամանքների փոփոխությունները վկայում են այն մասին, որ հաշվեկշռային արժեքը չի կարող փոխհատուցվել: Արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է այն չափով, ըստ որի ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է նրա փոխհատուցվող գումարը: Ընկերությունը, իրական արժեքը որոշելիս, օգտագործում է գեղջված դրամական միջոցների հոսքերի մոդելը՝ օգտագործելով դեկավարության կողմից պատրաստված բիզնես ծրագրերով կանխատեսվող դրամական միջոցների հոսքերը: Եական դատողությունները, որոնք օգտագործվում են ակտիվների փոխհատուցվող արժեքը որոշելիս, բացահայտված են Ծանոթագրություն 4-ում: Ոչ ֆինանսական ակտիվների՝ նախորդ ժամանակահատվածներում արձանագրված արժեզրկումը վերանայվում է հնարավոր վերականգնման տեսանկյունից յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Ֆինանսական գործիքներ. հիմնական չափման մոտեցումները: Իրական արժեքը այն գինն է, որը չափման ամսաթվի դրությամբ կստացվեր ակտիվի վաճառքից կամ կվճարվեր պարտավորության դիմաց, շուկայի մասնակիցների միջև բնականոն գործարքի արդյունքում: Իրական արժեքի ամենաարժանահավատ վկայությունն է հանդիսանում ակտիվ շուկայում գնանշվող գինը: Ակտիվ շուկան այն շուկան է, որում շարունակական հիմունքով տեղի են ունենում ակտիվի կամ պարտավորության հետ կապված գործարքները՝ անհրաժեշտ գնային տեղեկատվություն ապահովելու համար բավարար հաճախականությամբ և ծավալով:

Ակտիվ շուկայում շրջանառվող ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը չափվում է որպես առանձին ակտիվի կամ պարտավորության գնանշվող շուկայական գնի և Ընկերության կողմից պահվող գործիքների քանակության արտադրյալ: Նշվածը տեղի է ունենում նույնիսկ այն դեպքում, երբ շուկայի սովորական օրական առքուվաճառքի ծավալը բավարար չէ այդ քանակությունը կլանելու համար, և մեկ գործարքում դիրքը վաճառելու հայտի ներկայացումը կարող է ազդել գնանշվող գնի վրա:

Գնահատման մեթոդները, ինչպիսիք են գեղջված դրամական հոսքերի մոդելները կամ վերջերս կատարված «պարզած ձեռքի հեռավորության գործարքները» կամ ներդրման օբյեկտ հանդիսացող կազմակերպությունների ֆինանսական տվյալների ստացման վրա հիմնված մոդելները, օգտագործվում են որոշելու այն ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը, որոնց համար արտաքին շուկայական գնանշման տեղեկատվությունը հասանելի չէ: Իրական արժեքի գնահատումների վերլուծությունը կատարվում է ըստ իրական արժեքի հիերարխիայում մակարդակի, հետևյալ կերպ՝ (i) մակարդակ 1՝ չափումներ ակտիվ շուկայում նույնական ակտիվների կամ պարտավորությունների գնանշվող գներով (չճշգրտվող), (ii) մակարդակ 2՝ չափման գնահատման մեթոդներ, որոնցում ակտիվի կամ պարտավորության համար բոլոր Եական ելակետային տվյալներն ուղղակիորեն (գներ) կամ անուղղակիորեն (գների հիման վրա ստացված) դիտելի են, (iii) մակարդակ 3՝ գնահատումներ, որոնք հիմնված չեն բացառապես շուկայի դիտելի տվյալների վրա (այն է՝ գնահատման համար անհրաժեշտ են նշանակալի ոչ դիտելի ելակետային տվյալներ):

Գործարքի հետ կապված ծախսումները լրացուցիչ ծախսումներն են, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական գործիքի ձեռքբերմանը, թողարկմանը կամ օտարմանը: Լրացուցիչ ծախսումն այն ծախսումն է, որը կազմակերպությունը չէր կրի, եթե գործարքը տեղի չունենար: Գործարքի հետ կապված ծախսումները ներառում են գործակալներին (ներառյալ՝ որպես վաճառքի գործակալ հանդես եկող աշխատակիցներին), խորհրդատուներին, միջնորդներին, դիլերներին վճարված միջնորդավճարները և կոմիսիոն վճարները, կարգավորող մարմինների և արժեթղթերի փոխանակման գործակալությունների կողմից գանձումները, սեփականության իրավունքի փոխանցման հետ կապված հարկերը և վճարները: Գործարքի հետ կապված ծախսումները չեն ներառում պարտատոմսերի հավելավճարները և գեղջերը, ֆինանսական ծախսերը, ներքին վարչական կամ պահպանման ծախսերը:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթներ (շարունակություն)

Ամորտիզացված արժեքն այն գումարն է, որով ֆինանսական գործիքը գնահատվել է սկզբնական ճանաչման պահին՝ հանած հիմնական գումարի մարումները, գումարած հաշվեգրված տոկոսները և ֆինանսական ակտիվների համար՝ հանած ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով ցանկացած նվազեցում: Հաշվեգրված տոկոսները ներառում են սկզբնական ճանաչման ժամանակ գործարքի հետ կապված հետաձգված ծախսումների և հավելավճարի կամ գեղչի ամորտիզացիան՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Հաշվեգրված տոկոսային եկամուտը և հաշվեգրված տոկոսային ծախսը, ներառյալ հաշվեգրված արժեկտրոնը և ամորտիզացված գեղչը կամ հավելավճարը (ներառյալ՝ առաջացման պահին հետաձգված վճարները, եթե կան այդպիսիք) առանձին չեն ներկայացվում և ներառվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության համապատասխան հոդվածի հաշվեկշռային արժեքում:

Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը համապատասխան ժամանակահատվածի կտրվածքով տոկոսային եկամտի կամ տոկոսային ծախսի բաշխման այնպիսի մեթոդ է, որը հանգեցնում է հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ կիրառվող հաստատուն պարբերական տոկոսադրույքի (արդյունավետ տոկոսադրույք): Արդյունավետ տոկոսադրույքն այն դրույքն է, որը ֆինանսական գործիքի գործողության ակնկալվող ժամկետի կամ համապատասխան դեպքերում ավելի կարճ ժամանակահատվածի համար գնահատված դրամական միջոցների ապագա վճարումները կամ ստացվելիք գումարները (չներառելով ապագա պարտքային կորուստները) գեղչում է ճշգրիտ մինչև ֆինանսական գործիքի գուտ հաշվեկշռային արժեքը: Արդյունավետ տոկոսադրույքը գեղչում է փոփոխական տոկոսադրույք ունեցող գործիքների դրամական միջոցների հոսքերը մինչև հաջորդ տոկոսադրույքի վերագնանշման ամսաթիվը, բացառությամբ այն պարգևավճարի կամ գեղչի, որն արտացոլում է գործիքում սահմանված լողացող տոկոսադրույքի կամ շուկայական դրույքներով չսահմանված այլ փոփոխականների նկատմամբ վարկային սփրեդը: Այդպիսի պարգևավճարները կամ գեղչերն ամորտիզացվում են գործիքի ողջ գործողության ակնկալվող ժամանակահատվածի ընթացքում: Ներկա արժեքի հաշվարկումը ներառում է պայմանագրի կողմերի միջև վճարված կամ ստացված բոլոր վճարները, որոնք արդյունավետ տոկոսադրույքի անբաժանելի մասն են կազմում: Քնված կամ սկզբնավորված վարկային առումով արժեգրված (ՍՈՑԻ) ֆինանսական ակտիվների սկզբնական ճանաչման ժամանակ ակտիվների համար արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշգրտվում է՝ հաշվի առնելով պարտքային ռիսկը, այսինքն. հաշվարկվում է սկզբնական ճանաչման ժամանակ ակնկալվող դրամական հոսքերի հիման վրա, և ոչ թե պայմանագրային դրամական հոսքերի հիման վրա:

Ֆինանսական գործիքների սկզբնական ճանաչում. Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքները սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով: Բոլոր մյուս ֆինանսական գործիքները սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով՝ ճշգրտված գործարքի հետ կապված ծախսումներով: Սկզբնական ճանաչման ժամանակ իրական արժեքի լավագույն վկայությունն է գործարքի գինը: Սկզբնական ճանաչման ժամանակ շահույթ կամ վնաս ճանաչվում է միայն այն ժամանակ, երբ կա իրական արժեքի և գործարքի գնի միջև տարբերություն, որը կարող է ապացուցվել միևնույն գործիքում դիտելի ընթացիկ շուկայական այլ գործարքներով կամ գնահատման մեթոդով, որի ելակետային տվյալները ներառում են միայն դիտելի շուկայական տվյալները: Սկզբնական ճանաչումից հետո ամորտիզացված արժեքով չափվող պարտքային գործիքների գծով ճանաչվում է ակնկալվող պարտքային կորուստ անմիջապես հանգեցնելով հաշվապահական վնասի:

Ֆինանսական ակտիվների դասակարգում և հետագա չափում. Պնահատման կատեգորիաները: Ֆինանսական ակտիվները դասակարգելիս Ընկերությունը կիրառում է չափման հետևյալ կատեգորիաները՝ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով, իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով և ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ: Պարտքային ֆինանսական ակտիվների դասակարգումը և հետագա չափումը կախված է (i) ակտիվների համապատասխան պորտֆելի կառավարման համար նախատեսված ընկերության բիզնես մոդելից և (ii) ակտիվի դրամական հոսքերի բնութագրից:

3	Հաշվապահական (շարունակություն)	հաշվառման	քաղաքականության	հիմնական	դրույթներ
---	-----------------------------------	-----------	-----------------	----------	-----------

Ֆինանսական ակտիվների դասակարգում և հետագա չափում. *Բիզնես մոդել:* Բիզնես մոդելն արտացոլում է այն մեթոդը, որի միջոցով Ընկերությունը կառավարում է իր ակտիվները՝ դրամական հոսքերի հավաքագրման նպատակով. արդյո՞ք Ընկերության նպատակն է՝ (i) ակտիվներից հավաքագրել բացառապես պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը («ակտիվների պահում պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրման նպատակով»), թե (ii) ակտիվներից հավաքագրել և՛ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը, և՛ ակտիվների վաճառքից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերը («ակտիվների պահում պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրման և վաճառքի նպատակով»), կամ, եթե (i) կամ (ii) պարբերությունները կիրառելի չեն, ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են «այլ» բիզնես մոդելի և չափվում են իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Բիզնես մոդելը որոշվում է ակտիվների խմբի համար (պորտֆելի մակարդակով), հիմնվելով այն գործողությունների բոլոր պատշաճ ապացույցների վրա, որոնք Ընկերությունը մտադիր է իրականացնել գնահատման ամսաթվի դրությամբ առկա պորտֆելի համար սահմանված նպատակին հասնելու համար:

Ֆինանսական ակտիվների դասակարգում և հետագա չափում. *դրամական միջոցների հոսքերի բնութագրերը.* Եթե բիզնես մոդելը նախատեսում է ակտիվների պահում պայմանագրով նախատեսված դրամական հոսքերի ստացման կամ պայմանագրով նախատեսված դրամական հոսքերի և վաճառքի համար, ապա Ընկերությունը գնահատում է, թե արդյո՞ք պայմանագրային դրամական հոսքերն իրենցից ներկայացնում են միայն մայր գումարի և տոկոսի վճարումներ: Պարունակվող ածանցյալ գործիքներով ֆինանսական ակտիվները դիտարկվում են ամբողջ ծավալով՝ որոշելու, թե արդյո՞ք նրանց դրամական միջոցների հոսքերը համապատասխանում են միայն մայր գումարի և տոկոսի վճարումների հատկանիշներին: Նման գնահատումն իրականացնելիս՝ Ընկերությունը հաշվի է առնում, թե արդյո՞ք պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը համապատասխանում են բազային վարկային համաձայնագրին, այսինքն՝ տոկոսները ներառում են միայն պարտքային ռիսկը, փողի ժամանակային արժեքը, այլ բազային պարտքային ռիսկերը և շահույթի մարժան:

Այն դեպքերում, երբ պայմանագրային պայմաններն առաջացնում են ռիսկի ենթարկվածություն կամ անկայունություն, որն անհամատեղելի է վարկավորման բազային մեխանիզմի հետ, ֆինանսական ակտիվը դասակարգվում և չափվում է իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով: Միայն մայր գումարի և տոկոսի վճարումների գնահատումը կատարվում է ակտիվի սկզբնական ճանաչման ժամանակ և հետագայում այն չի վերանայվում:

Ֆինանսական ակտիվների վերադասակարգում. Ֆինանսական գործիքները վերադասակարգվում են միայն այն դեպքում, երբ ընդհանուր առմամբ փոփոխվում է պորտֆելը կառավարող բիզնես մոդելը: Վերադասակարգումը կիրառվում է առաջընթաց կերպով՝ առաջին հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբից՝ բիզնես մոդելի փոփոխությունից հետո: Ընկերությունը ընթացիկ կամ համեմատական ժամանակահատվածում չի փոխել իր բիզնես մոդելը և վերադասակարգում չի կիրառել:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում. *ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատված պահուստ.* Ընկերությունը կանխատեսումային հիմունքով գնահատում է ամորտիզացված արժեքով չափվող և իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային գործիքների, ինչպես նաև վարկային պարտավորությունների և ֆինանսական երաշխիքների պայմանագրերի գծով հնարավոր ակնկալվող պարտքային կորուստները: Ընկերությունը գնահատում է պարտքային գործիքների հետ կապված ակնկալվող պարտքային կորուստը և ճանաչում է կորստի պահուստը հաշվետու յուրաքանչյուր ամսաթվի դրությամբ: Ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատումը արտացոլում է. i) անաչառ և հավանականությամբ կշռված գումարը, որը որոշվում է հնարավոր արդյունքների տիրույթի գնահատման միջոցով. (ii) փողի ժամանակային արժեքը, և (iii) տեղի ունեցած իրադարձությունների, ընթացիկ պայմանների և կանխատեսվող ապագա տնտեսական պայմանների վերաբերյալ ողջ հիմնավոր և հավաստի տեղեկությունները, որոնք հաշվետու ամսաթվի դրությամբ հասանելի են առանց անհարկի միջոցների և ռեսուրսների ծախսման:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթներ (շարունակություն)

Ամորտիզացված արժեքով չափվող պարտքային գործիքները, առևտրային դեբիտորական պարտքերը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում արտացոլվում են՝ նվազեցված ակնկալվող պարտքային կորուստի պահուստի չափով: Վարկային պարտավորությունների և ֆինանսական երաշխիքների համար ակնկալվող պարտքային կորուստի համար առանձին պահուստը ճանաչվում է որպես պարտավորություն ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում: Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքով չափվող պարտքային գործիքների համար ամորտիզացված արժեքի փոփոխությունները, զուտ ակնկալվող պարտքային կորուստի պահուստի չափը, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, իսկ հաշվեկշռային արժեքի այլ փոփոխությունները ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում՝ իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքով չափվող պարտքային գործիքների գծով օգուտ՝ հանած վնաս:

Ընկերությունը կիրառում է ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստի չափման պարզեցված մոտեցում (պահուստների մատրիցա) իր առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի համար, որոնք ներառում են չմարված դեբիտորական պարտքերը (պայմանագրային ակտիվները): Պահուստների ժամկետայնությունը հիմնված է պարտքային կորուստների պատմական փորձի վրա՝ առևտրային դեբիտորական պարտքերի ամբողջական ժամկետի ընթացքում և ճշգրտվում է ըստ կանխատեսումների գնահատման: Կանխատեսումների գնահատումը ներառում է մակրոտնտեսական գործոններ, ինչպիսիք են ՀՆԱ-ն և գործազրկության մակարդակը: Ընկերությունը դեֆոլտի մակարդակի գծով չի կիրառում կանխատեսումների գնահատման ճշգրտումներ, եթե պարտքային կորուստների գծով մակրոտնտեսական գործոնների և Ընկերության պատմական փորձի միջև չկա հարաբերակցություն: Պահուստների ժամկետայնությունը վերանայվում է ամեն եռամսյակ:

Մնացած ֆինանսական ակտիվների համար Ընկերությունը կիրառում է պարտքային ռիսկերի էական փոփոխման գնահատման մոդելը: Արժեզրկման կորուստները ներկայացվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ արդյունքի մասին հաշվետվությունում՝ «Այլ գործառնական ծախսեր» տողում:

Դեբիտորական պարտքերի նկատմամբ հաշվեգրված տույժերը, տուգանքները և տոկոսները ներառվում են արժեզրկման պահուստի կազմի մեջ: Խմբային սկզբունքով արժեզրկման դրույքաչափերը վերանայվում են եռամսյակային պարբերականությամբ՝ դեբիտորական հաշիվների հավաքագրելիության հիման վրա: Խմբային հիմունքով արժեզրկման դրույքաչափերը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ. հետևյալն են.

Դեբիտորական պարտքերի առաջացման ժամկետը	Ֆիքսված կապ	Բջջային կապ	Ռուումինգ	Փոխկապակցում	Դիլերական
Ոչ ժամկետանց	2%	3%	13%	2%	0%
1-ից 30 օր	6%	46%	23%	23%	11%
31-ից 60 օր	32%	73%	41%	82%	24%
61-ից 90 օր	57%	86%	64%	95%	30%
91-ից 120 օր	79%	94%	84%	99%	38%
121 օրից ավել	100%	100%	100%	100%	100%

Խմբային հիմունքով արժեզրկման դրույքաչափերը առ 31 դեկտեմբերի 2019թ. հետևյալն են.

Դեբիտորական պարտքերի առաջացման ժամկետը	Ֆիքսված կապ	Բջջային կապ	Ռուումինգ	Փոխկապակցում	Դիլերական
Ոչ ժամկետանց	2%	3%	31%	0%	3%
1-ից 30 օր	7%	46%	34%	2%	16%
31-ից 60 օր	33%	63%	49%	13%	23%
61-ից 90 օր	53%	76%	60%	44%	44%
91-ից 120 օր	75%	96%	76%	62%	54%
121 օրից ավել	100%	100%	100%	100%	100%

Եթե ամորտիզացված արժեքով չափվող արժեզրկված ֆինանսական ակտիվի պայմանները վերանայվում են բանակցությունների արդյունքում կամ մեկ այլ ձևով վերափոխվում են կողմի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով, ապա արժեզրկումը չափվում է՝ օգտագործելով մինչև պայմանների վերափոխումը սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը:

3	Հաշվապահական (շարունակություն)	հաշվառման	քաղաքականության	հիմնական	դրույթներ
---	--------------------------------	-----------	-----------------	----------	-----------

Վերաձևակերպվող ակտիվը ապաճանաչվում է և նոր ակտիվը ճանաչվում է իր իրական արժեքով, միայն այն դեպքում, եթե ակտիվի ռիսկերը և հատույցները էականորեն փոխվել են: Սա սովորաբար հաստատվում է սկզբնական դրամական միջոցների հոսքերի և նոր ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի ներկա արժեքների միջև էական տարբերության առկայությամբ:

Եթե հաջորդող ժամանակաշրջանում արժեզրկումից կորստի գումարը նվազում է և այդ նվազումը կարելի է անկողմնակալ կերպով կապել արժեզրկման ճանաչումից հետո տեղի ունեցած դեպքին, ապա անցյալում ճանաչված արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է՝ ճշգրտելով պահուստային հաշիվը տարվա շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Ֆինանսական ակտիվների դուրսգրում. Ֆինանսական ակտիվները ամբողջությամբ կամ մասամբ դուրս են գրվում այն ժամանակ, երբ Ընկերությունը սպառել է դրանց վերականգնման բոլոր գործնական հնարավորությունները և եզրակացրել է, որ չկան այդպիսի ակտիվների վերականգնման հիմնավորված ակնկալիքներ: Վերականգնման հիմնավորված ակնկալիքների բացակայության հիմնական հայտանիշ է հանդիսանում վերջնաժամկետի լրանալը: Դուրսգրումն իրենից ներկայացնում է ակտիվի ապաճանաչում: Ընկերությունը կարող է դուրս գրել դեռևս հարկադիր բռնագանձման գործընթացում գտնվող ֆինանսական ակտիվները, այն դեպքում, երբ Ընկերությունը փորձում է բռնագանձել պայմանագրային պարտավորության գումարները՝ առանց վերականգնման ողջամիտ ակնկալիքի:

Ֆինանսական ակտիվների ապաճանաչում. Ընկերությունը ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվը, երբ. (ա) ակտիվը մարվել է կամ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցրել են իրենց ուժը կամ (բ) Ընկերությունը փոխանցել է ֆինանսական ակտիվից դրամական հոսքերի նկատմամբ իրավունքները կամ կնքել է ակտիվների փոխանցման պայմանագիր, միաժամանակ (i) փոխանցելով ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր էական ռիսկերն ու հատույցները կամ (ii) չփոխանցելով և նաև չպահպանելով ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր էական ռիսկերն ու հատույցները, սակայն չպահպանելով նաև ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը:

Վերահսկողությունը համարվում է պահպանված, եթե մյուս կողմը գործնականում չի կարող ակտիվն ամբողջությամբ վաճառել չփոխկապակցված երրորդ կողմի՝ առանց վաճառքի վրա լրացուցիչ սահմանափակումներ դնելու անհրաժեշտության:

Ֆինանսական պարտավորությունների չափման կատեգորիաները. Ֆինանսական պարտավորությունները դասակարգվում են որպես հետագայում ամորտիզացված արժեքով չափվող, բացառությամբ. (i) իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորություններից: Այս դասակարգումը վերաբերում է ածանցյալ ֆինանսական գործիքներին, առևտրային նպատակով պահվող ֆինանսական պարտավորություններին (օրինակ, արժեթղթերի կարճ դիրքեր), պայմանական հատուցմանը, որը բիզնեսի միավորման ժամանակ ճանաչվում է ձեռք բերողի կողմից և սկզբնական ճանաչման պահին որպես այդպիսիք սահմանված այլ ֆինանսական պարտավորություններին; և (ii) ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրերի և փոխատվության հանձնառությունների:

Ֆինանսական պարտավորությունների ապաճանաչում. Ֆինանսական պարտավորություններն ապաճանաչվում են դրանց մարման պարագայում (այսինքն, երբ պարտավորությունը կատարվում է, կամ պայմանագրով նշված պարտավորությունը դադարում է կամ սպառվում է դրա իրականացման ժամկետը):

Ֆինանսական գործիքների հաշվանցում. Ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվանցվում են և զուտ գումարը ներկայացվում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում միայն այն դեպքում, երբ առկա է ճանաչված գումարները հաշվանցելու համար իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և կա մտադրություն կամ մարելու զուտ արժեքը, կամ էլ միաժամանակ իրացնելու ակտիվը և մարելու պարտավորությունը: Դիտարկվող հաշվանցման իրավունքը (ա) չպետք է կախված լինի ապագա իրադարձությունից և (բ) պետք է իրավաբանական ուժ ունենա բոլոր հետևյալ հանգամանքներում՝ (i) բնականոն գործունեության ընթացքում, (ii) դեֆոլտի դեպքում և (iii) անվճարունակության կամ սնանկության դեպքում:

Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր. Առևտրային դեբիտորական պարտքերը սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով, իսկ հետագա չափումը իրականացվում է ամորտիզացված արժեքով՝ արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդի կիրառմամբ:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթներ (շարունակություն)

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ. Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ներառում են առձեռն դրամական միջոցները, բանկերում պահվող ցպահանջ ավանդները և այլ կարճաժամկետ բարձր իրացվելիություն ունեցող ներդրումները՝ երեք ամիս կամ դրանից պակաս սկզբնական մարման ժամկետով: Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդի կիրառմամբ:

Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր. Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերը սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով, երբ գործընկերը կատարում է պայմանագրով նախատեսված իր պարտավորությունները: Հետագա չափումն իրականացվում է ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ. Ընկերությունը վարձակալում է տարբեր գրասենյակային տարածքներ, հող և շենքեր սարքավորումների տեղակայման համար: Պայմանագրերում կարող են ներառվել և՛ բաղկացուցիչներ, որոնք հանդիսանում են վարձակալության պայմանագրեր, և՛ բաղադրիչներ, որոնք վարձակալության պայմանագրեր չեն հանդիսանում: Ընկերությունը պայմանագրային հատուցումը բաշխում է վարձակալության բաղադրիչների և այն բաղադրիչների միջև, որոնք վարձակալություն չեն հանդիսանում՝ հիմք ընդունելով այդ բաղադրիչների առանձնացված գործարքի հարաբերական գինը:

Վարձակալության պայմանագրերից առաջացած ակտիվները սկզբնական ճանաչման պահին չափվում են իրենց ներկա արժեքով:

Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները չափվում են սկզբնական արժեքով, որը ներառում է.

- վարձակալության գծով պարտավորության սկզբնական չափման գումարը,
- վարձակալության վճարումները, որոնք կատարվել են վարձակալության մեկնարկի ամսաթվին կամ մինչ այդ ամսաթիվը, հանած ստացված վարձակալության խրախուսումները,
- ցանկացած սկզբնական ուղղակի ծախսումները,
- վարձակալության պայմանագրով ակտիվի նախատեսված վիճակը վերականգնելու համար պահանջվող ծախսումները:

Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները, որպես կանոն, ամորտիզացվում են գծային մեթոդով ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի կամ վարձակալության ժամկետի ընթացքում՝ կախված նրանից, թե որն ավելի շուտ կավարտվի: Եթե Ընկերությունը գնման օպցիոնն իրագործելու բավարար չափով վստահություն ունի, այն օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը ամորտիզացնում է հիմնական ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում: Ընկերությունն օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների ամորտիզացիան հաշվարկում է գծային մեթոդով դրանց գնահատված օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, մասնավորապես.

Օգտագործման իրավունքի տեսակ

Օգտակար ծառայության ժամկետ՝
արտահայտված տարիներով

Հող՝ սարքավորումների տեղակայման համար	8
Շենքեր՝ սարքավորումների տեղակայման համար	8
Գրասենյակային տարածքներ	3

Վարձակալության գծով պարտավորություններ. Վարձակալության պայմանագրերից բխող պարտավորությունները սկզբնական ճանաչման պահին չափվում են ներկա արժեքով: Վարձակալության գծով պարտավորությունները ներառում են հետևյալ վարձակալության վճարների գումար ներկա արժեքը.

- հաստատուն վճարներ (ներառյալ, ըստ էության, հաստատուն վճարումները) հանած ստացման ենթակա վարձակալության խրախուսումները,
- վարձակալության փոփոխուն վճարները, որոնք կախված են ինդեքսից կամ դրույքաչափից և սկզբնապես չափվում են օգտագործելով մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ գործող ինդեքսը կամ դրույքաչափը,
- վարձակալության պայմանագրերը դադարեցնելու համար տուգանքների վճարները, եթե վարձակալության ժամկետը արտացոլում է Ընկերության կողմից այդ օպցիոնի իրագործումը:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթներ (շարունակություն)

Վարձակալության երկարաձգման և դադարեցման օպցիոնները նախատեսված են Ընկերության մի շարք պայմանագրերում: Այս պայմաններն օգտագործվում են Ընկերության գործունեության մեջ օգտագործվող ակտիվները կառավարելիս առավելագույն գործառնական ճկունություն ասպահովելու համար: Պարտավորության գնահատումը ներառում է նաև վարձակալության վճարներ, որոնք կկատարվեն որպես երկարաձգման օպցիոնների իրագործման մաս, եթե բավարար վստահություն կա, որ վարձակալությունը կերկարաձգվի:

Վարձակալության վճարները գեղչվում են՝ օգտագործելով վարձակալության պայմանագրով ենթադրվող տոկոսադրույքը: Եթե այս դրույքաչափը հնարավոր չէ հեշտությամբ որոշել, ինչը, որպես կանոն, տեղի է ունենում Ընկերության մոտ առկա վարձակալության պայմանագրերի դեպքում, ապա Ընկերությունն օգտագործում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը, որը այն դրույքաչափն է, որով Ընկերությունը կարող էր համանման ժամանակահատվածում և համանման ասպահովությամբ ներգրավել փոխառու միջոցներ, որոնք անհրաժեշտ կլինեին համանման տնտեսական պայմաններում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի արժեքին համարժեք ակտիվ ձեռք բերելու համար:

Լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը որոշելու համար Ընկերությունը.

- հնարավորության դեպքում, որպես նախնական տեղեկատվություն օգտագործում է վերջերս երրորդ անձի կողմից ստացված ֆինանսավորման վերաբերյալ տեղեկատվությունը և ճշգրտում է այն, հաշվի առնելով ֆինանսավորումը ստանալու պահից հետո տեղի ունեցած ֆինանսավորման պայմանների փոփոխությունները,
- օգտագործում է ձևավորման այնպիսի մոտեցում, որի դեպքում հաշվարկը սկսվում է առանց ռիսկի տոկոսադրույքից, որը ճշգրտվում է պարտքային ռիսկի չափով, և
- կատարում է ճշգրտումներ հաշվի առնելով վարձակալության պայմանագրի առանձնահատկությունները, օրինակ, վարձակալության ժամկետը, երկիրը, արժույթը և ասպահովությունը:

Վարձակալության վճարները բաժանվում են պարտավորությունների հիմնական գումարի և ֆինանսական ծախսերի: Ֆինանսական ծախսերը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում վարձակալության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում՝ յուրաքանչյուր ժամանակաշրջանի պարտավորության մնացորդի վրա հաստատուն պարբերական տոկոսադրույքն ասպահովելու համար:

Շահութահարկ. Շահութահարկը ներկայացվում է ֆինանսական հաշվետվություններում համաձայն օրենսդրության, որն, ըստ Էուրոյան, գործում է կամ ուժի մեջ է մտել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ: Շահութահարկի գծով ծախսը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից և ճանաչվում է տարվա շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այն ճանաչվում է այլ համապարփակ եկամտում կամ անմիջապես սեփական կապիտալում, քանի որ վերաբերում է այնպիսի գործարքների, որոնք տվյալ կամ այլ ժամանակաշրջանում ճանաչվում են այլ համապարփակ եկամտում կամ անմիջապես սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկն այն գումարն է, որը ենթակա է վճարման կամ հարկային մարմիններից փոխհատուցման և վերաբերում է ընթացիկ կամ նախորդ ժամանակաշրջանների հարկվող շահույթներին կամ վնասներին: Շահութահարկից տարբերվող այլ հարկերը, ճանաչվում են գործառնական ծախսերում:

Հետաձգված հարկերը հաշվարկվում են՝ կիրառելով հաշվեկշռային պարտավորության մեթոդը հետագա տարիներին փոխանցվող հարկային վնասի և ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք առկա են ֆինանսական հաշվետվությունների նպատակով օգտագործվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները և հարկային նպատակով օգտագործվող արժեքները համեմատելիս: Համաձայն սկզբնական ճանաչման վերաբերյալ բացառության, հետաձգված հարկը չի գրանցվում այն ժամանակավոր տարբերությունների դեպքում, երբ ակտիվի կամ պարտավորության սկզբնական ճանաչումը կատարվում է այնպիսի գործարքում, որը չի հանդիսանում ձեռնարկատիրական գործունեության միավորում և որը սկզբնապես գրանցվելիս, ազդեցություն չունի ո՛չ հաշվապահական, և ո՛չ էլ հարկվող շահույթի վրա:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթներ (շարունակություն)

Հետաձգված հարկային մնացորդները չափվում են կիրառելով հարկային դրույթները, որոնք, ըստ էության, գործում են կամ ուժի մեջ են մտել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ և որոնք ակնկալվում է կիրառել այն ժամանակահատվածներում, երբ ժամանակավոր տարբերությունները հակադարձվեն կամ նախորդ ժամանակաշրջաններից բերված հարկային վնասն օգտագործվի:

Նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների և նախորդ ժամանակաշրջաններից բերված հարկային վնասի մասով հետաձգված հարկային ակտիվը գրանցվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ առկա կլինի հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել նվազեցումները:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են, եթե կա իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք հաշվանցել ընթացիկ հարկային ակտիվները ընթացիկ հարկային պարտավորությունների դիմաց և, երբ հետաձգված շահութահարկի ակտիվներն ու պարտավորությունները վերաբերում են շահութահարկին, որը գանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից նույն հարկվող անձից կամ տարբեր հարկատուներից, որտեղ կա մնացորդները զուտ հիմունքով կարգավորելու մտադրություն:

Անորոշ հարկային դիրքեր. Ընկերության անորոշ հարկային դիրքերը գնահատվում են ղեկավարության կողմից յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում: Շահութահարկի գծով պարտավորությունները հաշվի են առնվում այն դեպքում, երբ ղեկավարությունը գտնում է, որ լրացուցիչ հարկային պարտավորությունների առաջացման հավանականությունը ավելի մեծ է, քան դրանց բացակայությունը, եթե Ընկերության հարկային գործունեությունը վիճարկվի հարկային մարմինների կողմից: Գնահատումը հիմնված է այն հարկային օրենքների և համապատասխան իրավական ակտերի մեկնաբանությունների վրա, որոնք, ըստ էության, գործում են կամ ուժի մեջ են մտել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ, ինչպես նաև նմանատիպ հարցերի շուրջ ցանկացած հայտնի դատական կամ այլ որոշումների վրա: Տուգանքների, տուկոսների և հարկերի, բացառությամբ շահութահարկի, գծով պարտավորությունները ճանաչվում են ղեկավարության կողմից՝ հիմք ընդունելով հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ պարտավորությունների մարման համար պահանջվող ծախսերի լավագույն գնահատականը:

Շահութահարկի անորոշության գծով ճշգրտումները՝ բացառությամբ տույժերի և տուգանքների, արտացոլվում են շահութահարկի գծով ծախսերում: Շահութահարկի անորոշության գծով ճշգրտումները՝ կապված տույժերի և տուգանքների հետ, արտացոլվում են համապատասխանաբար ֆինանսական ծախսերի և այլ զուտ շահույթների/(վնասների) կազմում:

Ավելացված արժեքի հարկ. Վաճառքին վերաբերող ավելացված արժեքի հարկը ենթակա է վճարման հաճախորդներին ապրանքների հանձնման կամ ծառայությունների մատուցման ժամանակ: Գնմանը վերաբերող ԱԱՀ-ը սովորաբար հաշվանցվում է վաճառքին վերաբերող ԱԱՀ-ի դիմաց, ԱԱՀ-ի հարկային հաշիվը ստանալուց և հաստատելուց հետո: Հարկային մարմինները թույլատրում են ԱԱՀ-ը հաշվարկել զուտ հիմունքով: Վաճառքին և գնումներին վերաբերող ԱԱՀ-ի գումարները ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են համախառն հիմունքով և առանձին բացահայտվում են որպես ակտիվ և պարտավորություն: Դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման համար պահուստ ստեղծելու դեպքում արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է պարտապանի համախառն գումարում, ներառյալ ԱԱՀ-ը:

Պաշարներ. Պաշարները չափվում են ինքնարժեքից և իրացման զուտ արժեքից նվազագույնով: Պաշարների ինքնարժեքը որոշվում է «առաջինը մուտք, առաջինը ելք» սկզբունքով: Իրացման զուտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի ենթադրվող գինն է՝ հանած համալրման և վաճառքը կազմակերպելու համար անհրաժեշտ ծախսումները:

Կանխավճարներ. Կանխավճարները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանելով արժեզրկման համար պահուստը: Կանխավճարները դասակարգվում են որպես ոչ ընթացիկ, երբ կանխավճարին վերաբերող ապրանքներն ու ծառայությունները ակնկալվում է ստանալ մեկ տարի հետո կամ երբ կանխավճարը վերաբերում է այնպիսի ակտիվի, որը սկզբնական ճանաչման ժամանակ կդասակարգվի որպես ոչ ընթացիկ: Ակտիվներ ձեռք բերելու գծով կանխավճարները փոխանցվում են ակտիվի հաշվեկշռային արժեքին, երբ Ընկերությունը ստանում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողություն և հավանական է, որ ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները կհոսեն դեպի Ընկերություն:

3	Հաշվապահական (շարունակություն)	հաշվառման	քաղաքականության	հիմնական	դրույթներ
---	--------------------------------	-----------	-----------------	----------	-----------

Այլ կանխավճարները ծախսագրվում են շահույթի կամ վնասի կազմում, երբ կանխավճարի հետ կապված ապրանքը կամ ծառայությունը ստացվում է: Եթե կա այնպիսի հայտանիշ, որ կանխավճարին վերաբերող ակտիվները, ապրանքները կամ ծառայությունները չեն ստացվի, ապա կանխավճարի հաշվեկշռային արժեքը համապատասխանաբար դուրս է գրվում և արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է տարվա շահույթում կամ վնասում:

Կանոնադրական կապիտալ. Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Լրացուցիչ ծախսերը, որոնք անմիջականորեն վերագրելի են նոր բաժնետոմսերի թողարկմանը, սեփական կապիտալում ցույց են տրվում որպես ստացված մուտքերից նվազեցում՝ հարկումից հետո: Իրական արժեքի այն մասը, որը գերազանցում է թողարկված բաժնետոմսերի անվանական արժեքը, սեփական կապիտալում գրանցվում է որպես էմիսիոն եկամուտ:

Այլ պահուստներ. Այլ պահուստները ներկայացված են Հայաստանի Հանրապետության «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» օրենքի համապատասխան ստեղծված չբաշխվող պահուստային հիմնադրամով: Պահուստային հիմնադրամն օգտագործվում է Ընկերության կորուստները ծածկելու, ինչպես նաև Ընկերության պարտատոմսերը մարելու և բաժնետոմսերը հետ գնելու համար, եթե Ընկերության շահույթը և այլ միջոցները դրա համար չեն բավարարում: Պահուստային հիմնադրամը չպետք է Ընկերության կանոնադրական կապիտալի 15%-ից պակաս լինի:

Պահուստներ պարտավորությունների և վճարների համար. Պարտավորությունների և վճարների գծով պահուստները անորոշ ժամանակով կամ գումարով ոչ ֆինանսական պարտավորություններ են: Դրանք հաշվեզրկվում են, երբ Ընկերությունը, որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, ունի իրավաբանորեն սահմանված կամ ենթադրվող պարտավորություն և հավանական է, որ այդ պարտավորությունը մարելու համար կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք, ինչպես նաև հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել պարտավորության չափը: Պահուստները գնահատվում են՝ ելնելով ծախսերի ներկա արժեքից, որն, ինչպես ակնկալվում է, կպահանջվի պարտավորության մարման համար՝ զեղչված մինչև հարկումը տոկոսադրույքով, որն արտացոլում է տվյալ պարտավորությունների գծով գումարների և ռիսկերի ներկա արժեքը: Ժամանակի ընթացքում պահուստի աճը ճանաչվում է որպես տոկոսային ծախս:

Ակտիվների ապագործարկման պահուստ. Ակտիվի ապամոնտաժման համար գնահատվող անհրաժեշտ ծախսերը (ակտիվների ապագործարկման պահուստը) ավելացվում են ակտիվի սկզբնական արժեքին ձեռք բերման պահին կամ վերջինիս օգտագործման որոշակի փուլում: Երբ պարտավորությունը մարելու համար անհրաժեշտ տնտեսական օգուտների արտահոսքի գնահատված ժամկետների կամ գումարների, ինչպես նաև զեղչման դրույքի փոփոխության արդյունքում անհրաժեշտություն է առաջանում կարգավորել գոյություն ունեցող ապագործարկման պահուստի չափը, ապա փոփոխվում է նաև պահուստին համապատասխանող ակտիվի սկզբնական արժեքը:

Հատուցումներ աշխատակիցներին. Աշխատավարձը, պետական կենսաթոշակային և Հայաստանի Հանրապետության սոցիալական ապահովության ֆոնդերին հատկացումները, տարեկան վճարովի արձակուրդը, հիվանդության պատճառով բացակայությունը և պարգևավճարները հաշվեզրկվում են այն տարում, երբ տվյալ հատուցումները որոշող համապատասխան ծառայությունները մատուցվել են Ընկերության աշխատակիցների կողմից: Պետական կենսաթոշակային և սոցիալական ապահովության ֆոնդերին հատկացումներից բացի, Ընկերությունը չունի կենսաթոշակային կամ համանման այլ վճարումներ կատարելու իրավական պարտավորություն:

Հասույթի ճանաչում. Ընկերության եկամտի աղբյուր են հանդիսանում ձայնային ծառայությունների մատուցումը, տվյալների փոխանցման ծառայությունները և անլար կապի լայնածավալ ծառայությունների ու լայնաշերտ ինտերնետի հասանելիության միջոցով այլ հեռահաղորդակցման ծառայությունները, ինչպես նաև սարքավորումների և պարագաների վաճառքը: Ապրանքներն ու ծառայությունները կարող են տրամադրվել առանձին կամ ծառայությունների համակցված փաթեթով:

Եթե պայմանագրի արդյունքը չի կարող արժանահավատ որոշվել, ապա պայմանագրային հասույթը ճանաչվում է կատարված պայմանագրային ծախսերի չափով, որոնք կարող են փոխհատուցվել:

3	Հաշվապահական (շարունակություն)	հաշվառման	քաղաքականության	հիմնական	դրույթներ
---	--------------------------------	-----------	-----------------	----------	-----------

Ծառայությունների վաճառքից ստացված հասույթ. Ծառայությունների վաճառքից ստացված հասույթը իր մեջ ներառում է գնորդների հետ կնքած պայմանագրերով նախատեսված եթերաժամից ստացված հասույթը և հաշվարկների կանխավճարային համակարգի շրջանակներում, ամսական բաժանորդային վճարը, փոխկապակցման ծառայությունից հասույթը, ռուսմինգի գծով հասույթը և այլ ծառայությունները: Լրացուցիչ ծառայությունները ներառում են կարճ հաղորդագրություններ (SMS), մուլտիմեդիային հաղորդագրություններ (MMS), համարի որոշում, զանգի սպասարկում, տվյալների փոխանակում, բջջային ինտերնետ, ներբեռնվող կոնտենտ և այլ ծառայություններ: Լրացուցիչ կոնտենտային ծառայություններից հասույթը արտացոլվում է՝ հանած համապատասխան ծախսերը, երբ Ընկերությունը հանդիսանում է որպես գործակալ կոնտենտ-պրովայդերների համար կամ առանց համապատասխան ծախսերի, երբ Ընկերությունը հանդիսանում է որպես գործարքի հիմնական պարտավորությունները կրող կողմ:

Սահմանված ժամանակահատվածով ծառայություններից, ներառյալ ֆիքսված սակագնային պլանները և ամսական բաժանորդագրությունները, ստացված հասույթը, որպես կանոն, ճանաչվում է հավասարապես ժամանակի ընթացքում: Սակագնային պլաններից ստացված հասույթը, որոնց համար վճարումը զանձվում է փաստացի օգտագործման դիմաց, ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում՝ դրանց օգտագործման աստիճանով: Որոշ սակագնային պլաններ հաճախորդներին հնարավորություն են տալիս հաջորդ ժամանակահատված փոխանցել չօգտագործված ծառայությունները: Այդ սակագնային պլաններից ստացված հասույթը, որպես կանոն, հավասարապես ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում՝ ըստ դրանց օգտագործման աստիճանի: Մի քանի ծառայությունների բաղադրիչներ ներառող պայմանագրերի (ինչպես օրինակ՝ ձայնը, տեքստը, տվյալները) համար հասույթը բաշխվում է առանձին վաճառքի գնի հիման վրա: Այդ ծառայությունների առանձին վաճառքի գինը որոշվում է հաշվի առնելով այն գինը, որը զանձվում է այն գնորդներից, ովքեր վճարում են ծառայության համար ըստ օգտագործման աստիճանի:

Սկզբնական վճարումները, ներառյալ ակտիվացման կամ կապի վճարները, հավասարապես ճանաչվում են պայմանագրի գործողության ժամկետի ընթացքում: Անորոշ ժամկետով պայմանագրերի (որպես կանոն՝ կանխավճարային պայմանագրերը) դեպքում սկզբնական վճարումներից հասույթը ճանաչվում է բաժանորդի գոյության միջին տևողության ընթացքում:

Այլ օպերատորներից ստացված հասույթը՝ ներառյալ միջցանցային միացումների և ռուսմինգի վճարը, ճանաչվում է պայմանագրային գնի հիման վրա՝ հանած ծավալի համար նախատեսված ենթադրյալ հետընթաց գեոչերը: Կուտակված փորձն օգտագործվում է գեոչերի գնահատման և տրամադրման համար:

Ծառայությունների վաճառքից ստացված ողջ հասույթը ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում:

Սարքավորումների և պարագաների վաճառք. Սարքավորումներն ու պարագաները սովորաբար հաճախորդներին վաճառվում են առանձին կամ ծառայությունների փաթեթների հետ միասին: Ծառայությունների փաթեթների հետ միասին վաճառքի դեպքում հասույթը բաշխվում է համամասնորեն՝ ելնելով առանձին վաճառքի և ծառայությունների փաթեթի գնից:

Բջջային կապի սարքավորումների և պարագաների վաճառքից ստացված հասույթը ճանաչվում է, երբ սարքավորումը վաճառվում է բաժանորդին կամ եթե այն վաճառվում է միջնորդի միջոցով, երբ միջնորդը սարքի նկատմամբ վերահսկողություն է սահմանել, և միջնորդն իրավունք չունի այն վերադարձնել: Ֆիքսված կապի սարքավորումների վաճառքից ստացված հասույթը չի ճանաչվում այնքան ժամանակ, քանի դեռ այդ սարքավորումների տեղադրումն ու փորձարկումն ավարտված չէ, և սարքավորումը չի ընդունվել գնորդի կողմից:

Սարքավորումների և պարագաների վաճառքից ստացված ողջ հասույթը ճանաչվում է ժամանակի որոշակի պահին:

Պայմանագրի գծով մնացորդներ. Դեբիտորական պարտքերը և պայմանագրերի գծով ակտիվները հիմնականում դասվում են այն միջոցների շարքին, որոնք ձեռք են բերվում գործակալների, կապի այլ օպերատորների և հետվճարային կապի սակագնային պլան ունեցող հաճախորդների կատարած վճարումների արդյունքում: Պայմանագրերի գծով ակտիվները տեղափոխվում են դեբիտորական պարտքեր, երբ իրավունքները դառնում են անվերապահ, որը սովորաբար տեղի է ունենում այն ժամանակ, երբ Ընկերությունը գնորդին ներկայացնում է հաշիվ-ապրանքագիր:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթներ (շարունակություն)

Պայմանագրի գծով պարտավորությունները գլխավորապես դասվում են չփոխհատուցվող դրամական միջոցների շարքին, որոնք ձեռք են բերվել կանխավճարային համակարգով ֆիքսված կամ փաստացի օգտագործման դիմաց վճարվող սակագնային պլան ունեցող գնորդներից: Պայմանագրերի գծով պարտավորությունները ներկայացված են որպես «Հետաձգված եկամուտ» և «Ստացված կանխավճարներ» ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում: «Հետաձգված եկամուտի» մնացորդները տարվա սկզբում ճանաչվել են որպես հասույթ տարվա ընթացքում:

Դրամական միջոցների հավաքագրման մեթոդ հանդիսացող կանխավճարային քարտերի իրացումը արտացոլվում է բաժանորդներից ստացված կանխավճարների տեսքով՝ ապագայում մատուցվող ծառայությունների համար և հետաձգվում է մինչև այն պահը, երբ հաճախորդը օգտագործի իրեն հասանելի ժամանակը: Կանխավճարային քարտերը կարող են լինել անժամկետ, սակայն նրանց գործունեության ժամանակաշրջանը սահմանափակվում է օրենսդրությամբ: չօգտագործված կանխավճարային մնացորդները գումարվում են ծառայությունների մատուցումից ստացված հասույթին՝ ակնկալվող կանխավճարային մնացորդի հիման վրա, որի ժամկետը կլրանա՝ չօգտագործված մնալով:

Գնորդների ներգրավմանն ուղղված ծախսումներ. Գնորդների հետ պայմանագիր կնքելուն ուղղված որոշ լրացուցիչ ծախսումներ («գնորդների ներգրավմանն ուղղված ծախսումներ») ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես հետաձգված ծախսեր: Որպես կանոն, նման ծախսերը, վերաբերում են վարձատրությանը, որը վճարվել է երրորդ կողմերին՝ դիլերներին ու սեփական անձնակազմին և ամորտիզացվում են գծային մեթոդի կիրառմամբ՝ բաժանորդի գոյության միջին տևողության ընթացքում: Ընկերությունը կիրառում է գնորդների ներգրավմանն ուղղված ծախսումների համար նախատեսված գործնական պարզեցումներ, որոնց համար մաշվածությունը 12 ամսից ավելի կարճ կլինի: Նման ծախսերը գլխավորապես վերաբերում են երրորդ կողմի դիլերներին վճարվող միջնորդավճարներին՝ գնորդի կանխավճարային հաշվի ավելացման և քարտերի վաճառքի դեպքում:

Բաժանորդի գոյության միջին տևողություն. Ղեկավարությունը գնահատում է բաժանորդի գոյության միջին տևողությունը հասույթի (օրինակ, սկզբնական վճարումների միջոցով), անորոշ ժամկետով պայմանագրերի և գնորդների ներգրավմանն ուղղված ծախսումների միջոցով: Բաժանորդի գոյության միջին տևողությունը հաշվարկվում է վիճակագրության, մասնավորապես՝ տարբեր սեգմենտների (ինչպիսիք են բջջային և ֆիքսված հեռախոսակապի, կանխավճարային և հետվճարային) բաժանորդների արտահոսքի ցուցանիշների հիման վրա:

Թողարկումից հետո ֆինանսական հաշվետվությունների փոփոխություն. Թողարկումից հետո այս ֆինանսական հաշվետվությունների ցանկացած փոփոխություն պահանջում է Ընկերության ղեկավարության հաստատումը, ով լիազորել է այս ֆինանսական հաշվետվությունների թողարկումը:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության Էական գնահատականներ և դատողություններ

Ընկերությունը կատարում է գնահատականներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների և հաջորդ ֆինանսական տարվա ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների վրա: Գնահատականներն ու դատողությունները շարունակական կերպով վերանայվում են և հիմնված են ղեկավարության փորձի և այլ գործոնների վրա, ինչպիսիք են հետագա իրադարձությունների ակնկալիքները, որոնք առկա պայմաններում տրամաբանական են համարվում: Գնահատականներից բացի, ղեկավարությունը կատարում է նաև որոշակի այլ դատողություններ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման գործընթացում:

Դատողությունները, որոնք առավել նշանակալի ազդեցություն ունեն ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված արժեքների վրա, և գնահատականները, որոնք կարող են հիմք հանդիսանալ հաջորդ ֆինանսական տարվա ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքներում նշանակալի ճշգրտման համար, հետևյալն են.

Հարկային օրենսդրություն. Հայաստանի Հանրապետության հարկային և մաքսային օրենսդրությունը ենթակա են տարբեր մեկնաբանումների (տե՛ս Ծանոթագրություն 28):

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության Էական գնահատականներ և դատողություններ (շարունակություն)

Կապակցված կողմերի հետ գործարքների սկզբնական ճանաչում. Բնականոն գործունեության ընթացքում Ընկերությունը գործարքի մեջ է մտնում իր կապակցված կողմերի հետ: ՖՀՄՍ 9-ը պահանջում է ֆինանսական գործիքների սկզբնական ճանաչում՝ հիմնված նրանց իրական արժեքի վրա: Դատողությունը կիրառվում է որոշելու, թե արդյոք գործարքները գնահատված են շուկայական կամ ոչ շուկայական տոկոսադրույքներով, երբ չկա ակտիվ շուկա այդպիսի գործարքների համար: Դատողության համար հիմք է հանդիսանում նմանատիպ գործարքների գնահատումը չկապակցված կողմերի հետ և արդյունավետ տոկոսադրույքով վերլուծությունները: Կապակցված կողմերի հաշվեկշռի պայմաններն ու դրույթները բացահայտվում են Ծանոթագրություն 33-ում:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափում. Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափումը նշանակալի գնահատական է, որի ստացման համար օգտագործվում է չափման մեթոդաբանություն, մոդել և մուտքային տվյալներ: Հետևյալ բաղադրիչներն ունենում են զգալի ազդեցություն ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստի վրա. ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի գումարը և դեֆոլտի հավանականությունը: Եթե կանխատեսվող ժամանակահատվածում (2021-2027թթ.) ազատ դրամական միջոցների հոսքերը նվազեն 10%-ով, ապա տրամադրված փոխառությունների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստն Էապես չի փոխվի: Եթե դեֆոլտի հավանականությունն ավելի բարձր լինի 10%-ից, ապա տրամադրված փոխառությունների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստը կմեծանա 654,871 հազ. ՀՀ դրամի չափով (ենթակա է ճանաչման 2020թ.՝ սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունում):

Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկում: 2020թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության ղեկավարությունը հայտնաբերել է հիմնական միջոցների, ոչ նյութական ակտիվների և օգտագործման իրավունքի ակտիվների գծով նախկինում ճանաչված արժեզրկման վերականգնման հայտանիշներ: Արժեզրկման վերականգնման չափը գնահատելու համար կատարվել է արժեզրկման թեստ՝ հիմք ընդունելով օգտագործման արժեքի (ՉԴՀ մոդել) մեթոդը: Դրամական միջոցների հոսքերի կանխատեսումներում օգտագործված հաշվարկները հիմնված են 2021թ.-ին ղեկավարության կողմից հաստատված ֆինանսական բյուջեի վրա: Հետագա տարիների դրամական հոսքերը (2022-2026թթ. և վերջնական ժամանակահատվածը) հիմնված էին ղեկավարության կողմից պատրաստված երկարաժամկետ կանխատեսման վրա՝ հիմք ընդունելով մատուցվող համանման ծառայությունների ծավալի միտումները: Այսպես ժամանակաշրջանների գները որոշվել են շուկայի միտումների հիման վրա (ձայնային կապի ՄԲՄՀ-ի նվազում և տվյալների փոխանցման գծով ՄԲՄՀ-ի աճ), հաշվի առնելով նաև գնաճի կանխատեսումները:

Այսպես դրամական միջոցների հոսքերը մինչ ընթացիկ արժեքը զեղչելու ժամանակ օգտագործվել է 15,49% զեղչի դրույքաչափ՝ մինչև հարկումը: Երկարաժամկետ աճի տեմպը՝ 1.9%, օգտագործվել է 2026թ. հետո ընկած ժամանակահատվածների համար: Չեղչի տոկոսադրույքը սկզբում որոշվել է ԱՄՆ դոլարով՝ հիմնվելով 26 տարի ժամկետայնությամբ ԱՄՆ գանձապետական պարտատոմսերի առանց ռիսկի տոկոսադրույքի վրա՝ ճշգրտված ռիսկի հավելավճարի չափով բաժնային արժեթղթերում ներդրումների ավելացման ռիսկով և Ընկերությանը բնորոշ համակարգային ռիսկով: Բաժնային ներդրումների շուկայական ռիսկի հավելավճարը կազմում է 5,5%: Չափի ռիսկի հավելավճարը սահմանվել է 3.39% մակարդակում՝ հիմք ընդունելով Ընկերության չափի համար Duff & Phelps Տարեգրքի տվյալները: Կապիտալի միջին կշռված արժեքը հիմնված է ոլորտի սեփական կապիտալ/պարտք հարաբերակցության վրա: Ընկերության ֆունկցիոնալ արժույթով (ՀՀ դրամ) արտահայտված զեղչի տոկոսադրույքը ճշգրտվում է՝ Հայաստանում և ԱՄՆ-ում գնաճի երկարաժամկետ կանխատեսման հիման վրա:

Ստորև ներկայացված են հիմնական ենթադրությունները, որոնց հիման վրա որոշվել է օգտագործման արժեքը և որոնց նկատմամբ փոփոխատուցվող գումարը ցուցաբերում է առավել զգայունություն:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության Էական գնահատականներ և դատողություններ (շարունակություն)

2021 – 2026թթ.

Տվյալների տարանցման մեծածախ ծառայություններից հասույթ (արտասահմանյան հաճախորդներ), մլն. ՀՀ դրամ	5,100,000
Շարժական կապ – հաճախորդների բազայի տարեկան աճ 2022թ. -ից, %	3.0%
Շարժական կապ – ՄԲՄՅ տարեկան աճ 2022թ. -ից, %	2.4%
Ֆիքսված ինտերնետ կապ – հաճախորդների բազայի տարեկան աճ 2022թ. -ից, %	5.0%
Ֆիքսված ինտերնետ կապ – ՄԲՄՅ տարեկան աճ 2022թ. -ից, %	4.0%

Ղեկավարության հաշվարկները հաստատել են ոչ ընթացիկ ոչ ֆինանսական ակտիվների համար ճանաչված արժեզրկման ամբողջական վերականգնումը: Արժեզրկման վերականգնման ընդհանուր գումարը կազմել է 5,279,203 հազ. ՀՀ դրամ, ներառյալ 4,266,356 հազ. ՀՀ դրամ հիմնական միջոցների համար, 577,546 հազ. ՀՀ դրամ ոչ կյուբական ակտիվների համար և 435,301 հազ. ՀՀ դրամ Վարձակալված գույքի վրա կատարված կապիտալ ծախսերի համար: Տե՛ս համապատասխանաբար Ծանոթագրություններ 7, 8 և 9:

Հաջորդ աղյուսակում ներկայացված են ստորև ներկայացված հիմնական ենթադրությունների հավանական փոփոխությունների նկատմամբ արժեզրկման թեստի զգայունության վերլուծության տվյալները: Ստորև բերված աղյուսակի համարները ներկայացնում են Ընկերության համար օգտագործման արժեքի չափի վրա հավանական ազդեցությունը (ՉԴՀ մոդելի արդյունք):

	Օգտագործման արժեքի վրա ազդեցությունը
Տվյալների տարանցման մեծածախ ծառայություններից հասույթի նվազում 10%-ով	(1,890,164)
Շարժական կապ – հաճախորդների բազայի աճի տեմպի նվազում 2%-ով	(4,970,970)
Շարժական կապ – ՄԲՄՅ տարեկան աճի նվազում 2%-ով	(5,017,890)
Ֆիքսված ինտերնետ կապ – հաճախորդների բազայի աճի տեմպի նվազում 3%-ով	(1,980,330)
Ֆիքսված ինտերնետ կապ – ՄԲՄՅ տարեկան աճի նվազում 3%-ով	(2,479,110)

Վերոհիշյալ ենթադրությունների փոփոխությունները չեն հանգեցնի ոչ ֆինանսական ոչ ընթացիկ ակտիվների հաշվեկշռային արժեքի փոփոխության:

Տրամադրված երաշխիքի իրական արժեքի չափում: 2020 թ.-ին Ընկերությունը երաշխիք է տրամադրել հօգուտ իր անմիջական մայր ընկերության (Ծանոթագրություն 28): ԱՄՆ դոլարով արտահայտված բանկային վարկի ընդհանուր գումարը կազմել է 16,204,800 ՀՀ դրամ (32 000 հազ. ԱՄՆ դոլար): Երաշխիքը ճանաչվել է իրական արժեքով և ճանաչման ամսաթվին կազմել է 2,668,514 հազ. ՀՀ դրամ (իրական արժեքի չափման մանրամասները բացահայտված են ծանոթագրություն 31-ում): Երաշխիքի գնահատման վերաբերյալ ղեկավարության հիմնական դատողությունները վերաբերում են երաշխավորված վարկի մարման առաջնահերթությանը, զեղչի տոկոսադրույքին (8.0% ԱՄՆ դոլարով արտահայտված վարկի համար) և երաշխավորված վարկի գործողության ժամանակահատվածում ազատ դրամական միջոցների հոսքերի գումարներին: Եթե կանխատեսվող ժամանակահատվածում (2021-2027թթ.) ազատ դրամական միջոցների հոսքերը 10% -ով ցածր լինեն, ապա տրամադրված երաշխիքի իրական արժեքը Էապես չի փոխվի:

Երկարաձգման և դադարեցման օպցիոններ. Երկարաձգման և դադարեցման օպցիոնները ներառված են Ընկերության հիմնական միջոցների մի շարք վարձակալական պայմանագրերում: Դրանք օգտագործվում են Ընկերության գործունեության ընթացքում օգտագործվող ակտիվների կառավարման առումով գործառնական ճկունությունն առավելագույնի հասցնելու համար: Վարձակալության ժամկետը որոշելիս ղեկավարությունը հաշվի է առնում բոլոր փաստերն ու հանգամանքները, որոնք տնտեսական խթան են ստեղծում երկարաձգման օպցիոնի կիրառման կամ դադարեցման օպցիոնի չկիրառման համար: Երկարաձգման օպցիոնները (կամ դադարեցման օպցիոնին հաջորդող ժամանակահատվածները) ներառվում են վարձակալության ժամկետում միայն այն դեպքում, եթե կա ողջամիտ համոզվածություն, որ վարձակալության ժամկետը կերկարաձգվի (կամ չի դադարեցվի): Որոշակի վարձակալությունների համար ղեկավարությունը դիտարկել է

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության Եական գնահատականներ և դատողություններ (շարունակություն)

Ընկերությանը հասանելի վաղաժամկետ դադարեցման օպցիոնները:

Սա առավելապես կիրառելի է այն դեպքերում, երբ վարձակալած շինություններում տեղակայված սարքավորումների օգտակար ծառայության ժամկետը պակաս է վարձակալության պայմանագրի տևողությունից: Վարձակալության պայմանագրերի վաղաժամկետ դադարեցումը Ընկերության համար չի հանգեցնում որևէ Եական լրացուցիչ պարտավորությունների կամ ծախսերի:

5 Անցում նոր կամ վերանայված ստանդարտներին և մեկնաբանություններին

COVID 19-ով պայմանավորված վարձավճարների գծով արտոնություններ. ՖՅՄՍ 16-ի փոփոխություն (թողարկվել է 2020 թ. մայիսի 28-ին ուժի մեջ է մտնում 2020թ. հունիսի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): Փոփոխությամբ վարձակալներին տրվում է հայեցողական հնարավորություն՝ որոշելու, թե արդյոք COVID 19-ով պայմանավորված վարձավճարների գծով արտոնությունները հանդիսանում են վարձակալության պայմանների փոփոխություն: Վարձակալները կարող են իրենց հայեցողությամբ վարձավճարների գծով արտոնությունների չափումը իրականացնել այնպես, ինչպես եթե դրանք չհանդիսանային վարձակալության պայմանների փոփոխություն: Գործնական նպատակահարմարությամբ պայմանավորված այս լուծումը վերաբերում է միայն այն վարձավճարների գծով արտոնություններին, որոնք ուղղակիորեն հանդիսանում են COVID-19 համավարակի հետևանք, և միայն այն դեպքում, եթե բավարարված են հետևյալ բոլոր պայմանները. վարձավճարներում փոփոխությունները հանգեցնում են վարձակալության դիմաց հատուցման այնպիսի վերանայման, որ այն ըստ Էության հավասար լինի, կամ չգերազանցի վերանայումից անմիջապես առաջ վարձակալության դիմաց հատուցման գումարը. վարձավճարների ցանկացած նվազեցում ազդում է միայն 2021թ. հունիսի 30-ից ոչ ուշ վճարման ենթակա վճարումների վրա. և վարձակալության այլ պայմանների մեջ տեղի չեն ունենում Եական փոփոխություններ:

Ընկերությունը վարձատուների հետ համաձայնություն է ձեռք բերել գույքի վարձակալության շրջանակներում վարձակալության վճարի տարբեր զիջումների վերաբերյալ, և չի կիրառում գործնական նպատակահարմարությունը:

Ստորև թվարկված վերանայված ստանդարտների կիրառումը Ընկերության համար պարտադիր է՝ սկսած 2020թ. հունվարի 1-ից, սակայն դրանք Եական ազդեցություն չեն ունեցել Ընկերության վրա.

- Ֆինանսական հաշվետվությունների հայեցակարգային հիմունքների փոփոխություններ (թողարկված են 2018թ. մարտի 29-ին և ուժի մեջ են մտնում 2020թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար):
- Բիզնեսի սահմանում. ՖՅՄՍ 3-ի փոփոխություններ (թողարկված են 2018թ. հոկտեմբերի 22-ին և գնումների մասով ուժի մեջ են մտնում 2020թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար):
- Նյութականության որոշում. ԳՅՄՍ 1-ի և ԳՅՄՍ 8-ի փոփոխություններ (թողարկված են 2018 թ. հոկտեմբերի 31-ին և ուժի մեջ են մտնում 2020թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար):
- Բազային տոկոսադրույքի բարեփոխում. ՖՅՄՍ 9-ի, ԳՅՄՍ 39-ի և ՖՅՄՍ 7-ի փոփոխություններ (թողարկված են 2019 թ. սեպտեմբերի 26-ին և ուժի մեջ են մտնում 2020թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար):

6 Նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Հրապարակվել են 2021թ. հունվարի 1-ից կամ դրանից հետո տարեկան ժամանակահատվածների համար պարտադիր մի շարք նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ, որոնց վաղ կիրառում չի իրականացվել Ընկերության կողմից:

6 Նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ (շարունակություն)

Կարճաժամկետ և երկարաժամկետ պարտավորությունների դասակարգումը - ԶՅՍՍ 1-ի փոփոխություններ (թողարկված են 2020թ. հունվարի 23-ին և ուժի մեջ են մտնում 2022թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): Կիրառման սահմանափակ շրջանակ ունեցող այս փոփոխություններով հստակեցվում է, որ պարտավորությունների՝ որպես կարճաժամկետ կամ երկարաժամկետ դասակարգումը պայմանավորված է հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում գոյություն ունեցող իրավունքներով:

Պարտավորությունները երկարաժամկետ են, եթե կազմակերպությունը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում ըստ Էուբայան ունի դրանց մարումն առնվազն 12 ամսով հետաձգելու իրավունք: Ուղեցույցն այլևս չի սահմանում այդ իրավունքի անվերապահ լինելու պահանջ: Մարումը ապագայում հետաձգելու իրավունքի իրացման առումով ղեկավարության ակնկալիքները ազդեցություն չունեն պարտավորությունների դասակարգման վրա: Մարումը հետաձգելու իրավունքն առաջանում է միայն այն դեպքում, եթե կազմակերպությունը ժամանակաշրջանի վերջում բավարարում է բոլոր կիրառելի պայմանները: Պարտավորությունը դասակարգվում է որպես կարճաժամկետ, եթե պայմանը խախտվել է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ կամ դրանից առաջ, երբևիցե եթե հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում պարտատիրոջից ստացվել է պայմանի կատարման պարտավորությունից ազատում: Միևնույն ժամանակ, վարկը դասակարգվում է որպես երկարաժամկետ, եթե վարկային պայմանագրի պայմանը խախտվում է միայն հաշվետու ամսաթվից հետո: Բացի այդ, փոփոխությունները հստակեցնում են պարտքի դասակարգման պահանջները, որոնք կազմակերպությունը կարող է մարել՝ այն սեփական կապիտալի վերածելու միջոցով: «Մարում» հասկացությունը սահմանվում է որպես պարտավորության դադարեցում դրամական միջոցների, տնտեսական օգուտները մարմնավորող այլ ռեսուրսների կամ կազմակերպության սեփական բաժնային գործիքների միջոցով կատարված վերջնահաշվարկի արդյունքում: Բացառություն է սահմանվում փոխարկելի գործիքների համար, որոնք կարող են վերածվել սեփական կապիտալի, բայց միայն այն գործիքների համար, երբ փոխարկման օպցիոնը դասակարգվում է որպես բարդ ֆինանսական գործիքի առանձին բաղադրիչ հանդիսացող բաժնային գործիք:

Ընկերությունը ներկայումս գնահատում է այս փոփոխությունների ազդեցությունն իր ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Կարճաժամկետ և երկարաժամկետ պարտավորությունների դասակարգումը. ուժի մեջ մտնելու ամսաթվի հետաձգում. ԶՅՍՍ 1-ի փոփոխություններ (թողարկված են 2020 թ. հուլիսի 15-ին և ուժի մեջ են մտնում 2023թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): ԶՅՍՍ 1-ի փոփոխությունները, որոնք վերաբերում են պարտավորությունների՝ որպես կարճաժամկետ և երկարաժամկետ դասակարգմանը, թողարկվել են 2020թ. հունվարին, և նախնական ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվ է սահմանվել 2022թ. հունվարի 1-ը: Այնուամենայնիվ, COVID-19 համավարակով պայմանավորված, ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվը հետաձգվել է մեկ տարով, որպեսզի կազմակերպությունները բավարար ժամանակ ունենան փոփոխությունների արդյունքում դասակարգումներում տեղի ունեցող փոփոխությունները ներդնելու համար:

«Նախքան ակտիվի նպատակային օգտագործումը ստացված հասույթ, անբարենպաստ պայմանագրեր. պայմանագրի կատարման արժեքը», «Հղում հայեցակարգային հիմունքներին». ԶՅՍՍ 16-ի, ԶՅՍՍ 37-ի և ՖՅՍՍ 3-ի փոփոխություններ՝ սահմանափակ կիրառության շրջանակով, և ՖՅՍՍ 1-ին, ՖՅՍՍ 9-ին, ՖՅՍՍ 16-ին և ԶՅՍՍ 41-ին վերաբերող 2018-2020 թթ. ՖՅՍՍ-ների տարեկան բարելավումներ (թողարկված են 2020թ. մայիսի 14-ին և ուժի մեջ են մտնում 2023թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): ԶՅՍՍ 16-ի փոփոխությամբ կազմակերպություններին արգելվում է հիմնական միջոցների միավորի սկզբնական արժեքից նվազեցնել այն պատրաստի արտադրանքի վաճառքից ստացված հասույթը, որն արտադրվել է կազմակերպության կողմից ակտիվն իր նպատակային օգտագործման համար անհրաժեշտ վիճակի բերելու ընթացքում: Նման պատրաստի արտադրանքի վաճառքից ստացված հասույթը, դրա արտադրության ծախսերի հետ միասին, այժմ ենթակա է ճանաչման շահույթում կամ վնասում: Նման պատրաստի արտադրանքի սկզբնական արժեքի չափման համար կազմակերպությունը պետք է կիրառի ԶՅՍՍ 2-ը: Սկզբնական արժեքը չի ներառի նման կերպ փորձարկվող ակտիվի մաշվածությունը, քանի որ այն դեռ պատրաստ չէ իր նպատակային օգտագործման համար: ԶՅՍՍ 16-ի փոփոխությունը նաև հստակեցնում է, որ կազմակերպությունը «ստուգում է ակտիվի պատշաճ գործունակությունը»՝ ակտիվի տեխնիկական և ֆիզիկական բնութագրերը գնահատելու միջոցով:

6 Նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ (շարունակություն)

Այս չափման համար էական չեն այդպիսի ակտիվի ֆինանսական ցուցանիշները: Հետևաբար, ակտիվը կարող է շահագործվել ղեկավարության մտադրությունների համաձայն, և մաշվածությունը կարող է հաշվարկվել մինչև ղեկավարության կողմից ակնկալվող գործառնական շահագործման համար անհրաժեշտ վիճակի հասնելը:

ՀՀՄՍ 37-ի փոփոխությունը հստակեցնում է «պայմանագրի կատարման գծով ծախսեր» հասկացությունը: Փոփոխությամբ պարզաբանվում է, որ պայմանագրի կատարման գծով ուղղակի ծախսերը ներառում են այդ պայմանագրի կատարման հավելյալ ծախսերը, ինչպես նաև պայմանագրի կատարման հետ անմիջականորեն կապված այլ ծախսերի բաշխումը: Փոփոխությամբ նաև հստակեցվում է, որ նախքան անբարենպաստ պայմանագրի գծով առանձին պահուստի ձևավորումը, կազմակերպությունը ճանաչում է արժեզրկումից կորուստ պայմանագրի կատարման ընթացքում օգտագործված ակտիվների գծով, այլ ոչ թե պայմանագրի կատարման համար հատկացված ակտիվների գծով:

ՖՀՄՍ 3-ում կատարվել է լրացում՝ ներառելով հղում Ֆինանսական հաշվետվությունների 2018թ. Հայեցակարգային հիմունքներին, ինչը թույլ է տալիս սահմանել ակտիվի կամ պարտավորության հասկացությունը ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման համատեքստում: Մինչ այս փոփոխության ընդունումը, ՖՀՄՍ 3-ը հղում էր կատարում 2001թ.-ի Ֆինանսական հաշվետվությունների Հայեցակարգային հիմունքներին: Բացի այդ, ՖՀՄՍ 3-ում ավելացվել է նոր բացառություն պայմանական դեպքերի և պայմանագրային պարտավորությունների համար: Այս բացառությամբ նախատեսվում է, որ ՖՀՄՍ 3-ը կիրառող կազմակերպությունը, որոշակի տիպի պայմանական դեպքերի և պայմանագրային պարտավորությունների համար Ֆինանսական հաշվետվությունների 2018թ. Հայեցակարգային հիմունքների փոխարեն պետք է հղում կատարի ՀՀՄՍ 37-ին կամ ՀՀՄՄԻ (IFRIC) 21-ին: Առանց այս նոր բացառության, կազմակերպությունը ստիպված կլիներ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման դեպքում ճանաչել որոշ պարտավորություններ, որոնք չէր ճանաչի համաձայն ՀՀՄՍ 37-ի: Հետևաբար, ձեռքբերումից անմիջապես հետո կազմակերպությունը ստիպված կլիներ ապաճանաչել այդպիսի պարտավորությունները և ճանաչել տևտեսական օգուտներ չմարմնավորող եկամուտ: Նաև պարզաբանվել է, որ ձեռք բերող կազմակերպությունը պարտավոր չէ ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ ճանաչել պայմանական ակտիվներ, ինչպես սահմանված է ՀՀՄՍ 37-ում:

ՖՀՄՍ 9-ի փոփոխությունն անդրադառնում է այն հարցերին, թե որ տեսակի վճարումներն են ենթակա ներառման «10% փորձարկման» կազմում ֆինանսական պարտավորությունների ապաճանաչման նպատակով: Ծախսերը կամ վճարումները կարող են կատարված լինել հօգուտ երրորդ անձանց կամ վարկատուի: Այս փոփոխության համաձայն, երրորդ անձանց օգտին կատարված ծախսերը կամ վճարումները չեն ներառվի «10% փորձարկման» կազմում:

Փոփոխություններ են կատարվել ՀՀՄՍ 16-ի 13-րդ նկարագրական օրինակում. հանվել է վարձատուի կողմից վարձակալվող գույքի բարելավումներին վերագրվող վճարումների օրինակը: Այս փոփոխությունը կատարվել է՝ վարձակալվող գույքի բարելավումների հաշվարկման հնարավոր անորոշությունից խուսափելու համար:

ՖՀՄՍ 1-ը թույլ է տալիս օգտվել բացառությունից այն դեպքում, եթե դուստր ձեռնարկությունը սկսում է ՀՀՄՍ-ի կիրառումն ավելի ուշ ամսաթվով, քան իր մայր կազմակերպությունը: Դուստր ձեռնարկությունը կարող է չափել իր ակտիվներն ու պարտավորությունները այն հաշվեկշռային արժեքով, որով դրանք պետք է ներառվեն մայր կազմակերպության համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում՝ ելնելով մայր կազմակերպության ՀՀՄՍ-ի անցնելու ամսաթվից, եթե տեղի ունեցած չլինեին ճշգրտումներ համախմբման և ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման արդյունքների արտացոլման նպատակներով, որի ներքո մայր կազմակերպությունը ձեռք է բերել նշված դուստր ձեռնարկությունը: ՀՀՄՍ 1-ում կատարվել է փոփոխություն, որը հնարավորություն է տալիս սույն ՀՀՄՍ 1-ի բացառությունը կիրառած կազմակերպություններին նաև արտարժույթի փոխարկումից կուտակային տարբերությունները չափելիս օգտագործել մայր կազմակերպության կողմից ներկայացված թվային մեծությունները՝ ելնելով մայր կազմակերպության ՀՀՄՍ-ի անցման ամսաթվից: ՀՀՄՍ 1-ի այս փոփոխությամբ վերոնշյալ բացառությունը տարածվում է արտարժույթի փոխարկումից առաջացած կուտակային տարբերությունների վրա, և նպատակ ունի նվազեցնել ՀՀՄՍ-ն առաջին անգամ կիրառող կազմակերպության ծախսերը: Այս փոփոխությունը կկիրառվի նաև դուստր և համատեղ ձեռնարկությունների վրա, որոնք կօգտվեն ՀՀՄՍ 1-ով սահմանված նույն բացառությունից:

6 Նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ (շարունակություն)

Վերացվել է պահանջը, ըստ որի կազմակերպությունները ՀՀՄՍ 41-ի համաձայն իրական արժեքը չափելիս պարտավոր էին հարկային հաշվառման տեսանկյունից հաշվի չառնել դրամական հոսքերը: Այս փոփոխության նպատակն է՝ ապահովել համապատասխանություն հարկումից հետո գեղջված դրամական հոսքերի ստանդարտի պահանջին:

Ընկերությունը ներկայումս գնահատում է այս փոփոխությունների ազդեցությունն իր ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 1-ում և ՖՀՄՍ-ի գործնական կիրառման 2-րդ հայտարարության մեջ. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտում փոփոխություն (թողարկվել է 2021թ. փետրվարի 12-ին և ուժի մեջ է մտնում 2023թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): ՀՀՄՍ 1-ի փոփոխությամբ ընկերություններից պահանջվում է ներկայացնել ավելի մանրամասն տեղեկատվություն իրենց հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վերաբերյալ, քան նախատեսվում է Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթներով: Փոփոխությամբ ներկայացվել է հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վերաբերյալ տեղեկատվության էականության սահմանումը: Փոփոխությամբ նաև պարզաբանվում է, որ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վերաբերյալ տեղեկատվությունը համարվում է էական, եթե առանց դրա ֆինանսական հաշվետվություններ օգտագործողները չէին կարողանա ըմբռնել ֆինանսական հաշվետվություններում ներառված այլ էական տեղեկատվությունը: Փոփոխությամբ ներկայացված են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վերաբերյալ տեղեկատվության օրինակելի ձևեր, որոնք, հավանական է, որ էական են կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների համար: Բացի այդ, ՀՀՄՍ 1-ի փոփոխությամբ հստակեցվել է, որ կարիք չկա բացահայտելու հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ոչ էական տեղեկատվությունը: Այնուամենայնիվ, բացահայտվելու դեպքում, այն չպետք է քողարկի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության էական տեղեկատվությունը: Այս փոփոխության հիման վրա փոփոխության է ենթարկվել նաև ՖՀՄՍ-ի Գործնական կիրառման վերաբերյալ 2-րդ հայտարարությունը՝ «էականության վերաբերյալ դատողությունների կատարումը»՝ ապահովելով հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտումներում էականության հայեցակարգի կիրառման ցուցումներ:

ՀՀՄՍ 8-ի փոփոխություններ. «Հաշվապահական գնահատումների սահմանում» (թողարկվել է 2021թ. փետրվարի 12-ին և ուժի մեջ է մտնում 2023թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): ՀՀՄՍ 8-ի փոփոխությունը հստակեցնում է, թե ինչպես ընկերությունները պետք է տարբերակեն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունները հաշվապահական գնահատումների փոփոխությունից:

COVID 19-ով պայմանավորված վարձավճարների գծով արտոնություններ. ՖՀՄՍ 16-ի փոփոխություն (թողարկվել է 2021թ. մարտի 31-ին ուժի մեջ է մտնում 2021թ. ապրիլի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): ՀՀՄՍ 16-ի 2020թ. մայիսի 20-ի փոփոխությամբ վարձակալներին տրվում էր հայեցողական հնարավորություն՝ որոշելու, թե արդյոք COVID 19-ով պայմանավորված՝ 2021թ. հունիսի 30-ին կամ մինչև այդ ամսաթիվը վճարման ենթակա վարձավճարների գծով արտոնությունները հանդիսանում են վարձակալության պայմանների փոփոխություն: 2021թ. մարտի 31-ին թողարկվել է փոփոխություն, որով գործնական նպատակահարմարության կիրառման ժամկետը 30 հունիսի, 2021թ. -ից երկարաձգվել է մինչև 30 հունիսի, 2022թ.

Հետաձգված հարկ մեկ գործարքից բխող ակտիվների և պարտավորությունների գծով. ՀՀՄՍ 12-ի փոփոխություններ (թողարկվել է 2021թ. մայիսի 7-ին և ուժի մեջ է 2023թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): ՀՀՄՍ 12-ի փոփոխությունները սահմանում են հետաձգված հարկի հաշվարկման մոտեցումները այնպիսի գործարքների համար, ինչպիսիք են վարձակալությունը և շահագործումից հանման պարտավորությունները: Որոշակի հանգամանքներում, կազմակերպություններն ազատվում են ճանաչված հետաձգված հարկից, երբ առաջին անգամ ճանաչում են ակտիվներ կամ պարտավորություններ: Նախկինում որոշակի անորոշություն կար, թե արդյո՞ք ազատումը կիրառվում է այնպիսի գործարքների վրա, ինչպիսիք են վարձակալությունը և շահագործումից հանելու պարտավորությունները, քանի որ դրանք գործարքներ են, որոնց համար ճանաչվում են և ակտիվներ, և պարտավորություններ: Փոփոխություններով հստակեցվում է, որ ազատումը չի կիրառվում, և որ կազմակերպությունից պահանջվում է նման գործարքների համար ճանաչել հետաձգված հարկ:

6 Նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ (շարունակություն)

Փոփոխություններով պահանջվում է, որպեսզի ընկերությունները ճանաչեն հետաձգված հարկ այն գործարքների գծով, որոնք սկզբնական ճանաչման ժամանակ առաջացնում են հավասար քանակությամբ հարկվող և նվազեցվող ժամանակավոր տարբերություններ:

Բազային տոկոսադրույքի (IBOR) բարեփոխում. ՖՅՄՍ 9-ի, ՅՅՄՍ 39-ի, ՖՅՄՍ 7-ի, ՖՅՄՍ 4-ի և ՖՅՄՍ 16-ի փոփոխություններ - Փուլ 2 (թողարկված են 2020թ. օգոստոսի 27-ին և ուժի մեջ են մտնում 2021թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար):

ՖՅՄՍ 10-ում և ՅՅՄՍ 28-ում փոփոխություններ - «Ակտիվների վաճառք կամ ներդրում ներդրողի և նրա ասոցիացված կազմակերպությունների կամ համատեղ ձեռնարկությունների միջև գործարքներում» (թողարկվել է 2014 թվականի սեպտեմբերի 11-ին և ուժի մեջ է տարեկան ժամանակաշրջանների համար, որը կորոշվի ՅՅՄՍԽ-ի կողմից կամ այդ ամսաթվից հետո):

ՖՅՄՍ 17 «Ապահովագրական պայմանագրեր» (թողարկված է 2017թ. մայիսի 18-ին և ուժի մեջ է մտնում 2023թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար):

ՖՅՄՍ 17-ի և ՖՅՄՍ 4-ի փոփոխություններ (թողարկված են 2020 թ. հունիսի 25-ին և ուժի մեջ են մտնում 2023թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար):

Բացառությամբ վերը նշված դեպքերի, չի ակնկալվում, որ սույն նոր ստանդարտներն ու մեկնաբանությունները որևէ էական ազդեցություն կունենան Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

7 Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքի շարժերը հետևյալն են.

Հազ. ՀՀ դրամ	Շենքեր, հող և կառուցվածքներ	Փոխանցող հարմարանքներ	Սարքավորումներ	Տրանսպորտային միջոցներ	Հարմարանքներ և կցամասեր	Այլ	Անավարտ շինարարություն	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք								
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2019թ.	20,105,233	41,753,340	82,759,008	1,624,000	2,420,019	20,423	4,157,714	152,839,737
Ավելացումներ	131,410	13,871	2,351,833	122,440	35,203	-	2,901,320	5,556,077
Օտարումներ	(2,529,172)	(769,362)	(6,848,489)	(60,611)	(191,984)	-	(360,813)	(10,760,431)
Վերադասակարգումներ	193,429	489,409	3,838,124	-	196,680	-	(4,717,642)	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.	17,900,900	41,487,258	82,100,476	1,685,829	2,459,918	20,423	1,980,579	147,635,383
Ավելացումներ	-	-	990,868	2,820	9,130	-	3,248,652	4,251,470
Օտարումներ	(18,337)	(756,593)	(2,598,981)	(2,880)	(109,707)	(10)	(204,213)	(3,690,721)
Վերադասակարգումներ	63,660	1,022,696	1,708,003	-	20,255	-	(2,814,614)	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	17,946,223	41,753,361	82,200,366	1,685,769	2,379,596	20,413	2,210,404	148,196,132
Կուտակված մաշվածություն և արժեզրկում								
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2019թ.	(18,080,462)	(37,361,501)	(75,834,531)	(1,523,378)	(1,950,890)	(20,379)	(1,643,562)	(136,414,703)
Մաշվածություն տարվա համար	(517,110)	(1,099,865)	(2,923,455)	(42,775)	(137,895)	(33)	-	(4,721,133)
Օտարումներ	2,098,287	654,277	5,952,593	60,521	175,088	-	142,631	9,083,397
Վերադասակարգումներ	(45,036)	(113,950)	(893,634)	-	(45,793)	-	1,098,413	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.	(16,544,321)	(37,921,039)	(73,699,027)	(1,505,632)	(1,959,490)	(20,412)	(402,518)	(132,052,439)
Մաշվածություն տարվա համար	(306,514)	(1,215,280)	(3,374,436)	(50,271)	(119,906)	(12)	-	(5,066,419)
Օտարումներ	20,242	703,599	1,931,801	2,880	100,365	10	105,461	2,864,358
Վերադասակարգումներ	-	-	-	-	-	-	-	-
Արժեզրկման վերականգնում	574,154	1,603,508	1,572,008	21,814	197,814	1	297,057	4,266,356
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	(16,256,439)	(36,829,212)	(73,569,654)	(1,531,209)	(1,781,217)	(20,413)	-	(129,988,144)
Հաշվեկշռային արժեք								
Առ 1 հունվարի 2019թ.	2,024,771	4,391,839	6,924,477	100,622	469,129	44	2,514,152	16,425,034
Առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.	1,356,579	3,566,219	8,401,449	180,197	500,428	11	1,578,061	15,582,944
Առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	1,689,784	4,924,149	8,630,712	154,560	598,379	-	2,210,404	18,207,988

7 Հիմնական միջոցներ (շարունակություն)

2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա 5,066,419 հազ. ՀՀ դրամ (2019թ.՝ 4,721,133 հազ. ՀՀ դրամ) ընդհանուր մաշվածության ծախսից 4,945,729 հազ. ՀՀ դրամ (2019թ.՝ 4,463,128 հազ. ՀՀ դրամ) ներառված է տրամադրված ծառայությունների ինքնարժեքի մեջ (տե՛ս Ծանոթագրություն 19-ը), 120,605 հազ. ՀՀ դրամ (2019թ.՝ 257,653 հազ. ՀՀ դրամ)՝ ընդհանուր և վարչական ծախսերի մեջ (տե՛ս Ծանոթագրություն 21-ը), և 85 հազ. ՀՀ դրամ (2019թ.՝ 352 հազ. ՀՀ դրամ)՝ այլ գործառնական ծախսերի մեջ (տե՛ս Ծանոթագրություն 23-ը):

Անավարտ շինարարությունը բաղկացած է հեռահաղորդակցության և այլ սարքավորումների գծով կապիտալ ծախսումներից:

8 Ոչ նյութական ակտիվներ

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Համակարգչային ծրագրեր	Լիցենզիաներ	Այլ ոչ նյութական ակտիվներ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք				
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2019թ.	10,930,057	14,962,247	488,574	26,380,878
Ավելացումներ	353,873	1,084,383	330,750	1,769,006
Օտարումներ	(71,901)	(152,818)	-	(224,719)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.	11,212,029	15,893,812	819,324	27,925,165
Ավելացումներ	405,069	1,472,857	-	1,877,926
Օտարումներ	(99,221)	(312,877)	-	(412,098)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	11,517,877	17,053,792	819,324	29,390,993
Կուտակված ամորտիզացիա և արժեզրկում				
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2019թ.	(10,572,467)	(12,633,660)	(475,482)	(23,681,609)
Տարվա ամորտիզացիոն ծախս	(174,175)	(1,001,768)	(21,815)	(1,197,758)
Օտարումներ	71,901	128,054	-	199,955
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.	(10,674,741)	(13,507,374)	(497,297)	(24,679,412)
Տարվա ամորտիզացիոն ծախս	(265,155)	(1,403,302)	(36,954)	(1,705,411)
Օտարումներ	99,549	311,763	-	411,312
Արժեզրկման վերականգնում	36,658	534,616	6,272	577,546
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	(10,803,689)	(14,064,297)	(527,979)	(25,395,965)
Հաշվեկշռային արժեք				
Առ 1 հունվարի 2019թ.	357,590	2,328,587	13,092	2,699,269
Առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.	537,288	2,386,438	322,027	3,245,753
Առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	714,188	2,989,495	291,345	3,995,028

2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա 1,705,411 հազ. ՀՀ դրամ (2019թ.՝ 1,197,758 հազ. ՀՀ դրամ) ընդհանուր ամորտիզացիոն ծախսից 1,705,411 հազ. ՀՀ դրամ (2019թ.՝ 1,197,758 հազ. ՀՀ դրամ) ներառված է տրամադրված ծառայությունների ինքնարժեքի մեջ (տե՛ս Ծանոթագրություն 19-ը):

9 Վարձակալված գույքի վրա կատարված կապիտալ ծախսեր

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Վարձակալված գույքի վրա կատարված կապիտալ ծախսեր
Սկզբնական արժեք	
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2019թ.	5,637,914
Ավելացումներ	320,706
Օտարումներ	(109,135)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.	5,849,485
Ավելացումներ	142,027
Օտարումներ	(41,541)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	5,949,971
Կուտակված մաշվածություն և արժեզրկում	
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2019թ.	(4,690,360)
Մաշվածություն տարվա համար	(161,765)
Օտարումներ	104,036
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.	(4,748,089)
Մաշվածություն տարվա համար	(168,483)
Օտարումներ	39,869
Արժեզրկման վերականգնում	435,301
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	(4,441,402)
Հաշվեկշռային արժեք	
Առ 1 հունվարի 2019թ.	947,554
Առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.	1,101,396
Առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	1,508,569

168,483 հազ. ՀՀ դրամ (2019թ.՝ 161,765 հազ. ՀՀ դրամ) գումարի չափով մաշվածության ամբողջ ծախսը ներառված է վաճառքի ինքնարժեքում (տե՛ս Ծանոթագրություն 19-ը):

10 Տրամադրված փոխառություններ

Ընկերության փոխառությունները արտահայտված են հետևյալ արտարժույթով.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2020թ.	2019թ.	
Տրամադրված փոխառություններ՝ արտահայտված	- ԱՄՆ դոլարով - ՀՀ դրամով	7,147,550 218,515	19,043,648 -
Ընդամենը տրամադրված փոխառություններ՝ նախքան պարտքային կորուստների գծով պահուստ		7,366,065	19,043,648
Նվազեցում պարտքային կորուստների գծով պահուստի չափով		(1,141,436)	-
Ընդամենը տրամադրված փոխառություններ		6,224,629	19,043,648

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ բոլոր փոխառությունները տրամադրվել են անմիջական մայր ընկերությանը՝ մի քանի փոխառությունների պայմանագրերի ներքո: Տրամադրված փոխառությունների պայմանագրերի մարման ժամկետները տարբեր են՝ կախված պայմանագրից՝ 2022թ. դեկտեմբերից մինչև 2030թ. դեկտեմբեր: Մի քանի փոխառությունների պայմանագրեր անտոկոս են. հետևաբար փոխառությունների անվանական արժեքները գեղջվել են մարման ամսաթվից 8%՝ ԱՄՆ դոլարով փոխառությունների և 11%՝ ՀՀ դրամով փոխառությունների համար: Վերոնշյալ աղյուսակում արտացոլված են գեղջված գումարները:

10 Տրամադրված փոխառություններ (շարունակություն)

Տրամադրված փոխառություններից մեկը տրամադրվել է ոչ դրամական հիմունքներով. Ամիջական մայր ընկերության հետ կնքված փոխառության պայմանագրի հիման վրա տրամադրված փոխառությունը ճանաչվել է 3,290,311 հազ. ՀՀ դրամ՝ վերջինս համաձայնվել է մինչև 2026 թվականը ընկերությանը մարել 10,000 հազ. ԱՄՆ դոլար: Ընկերությունը ճանաչել է փոխառության գեղչված գումարը:

2019 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ տրամադրված փոխառությունները գործող են և տրամադրված են փոխկապակցված կողմին:

Տրամադրված փոխառությունների համար ակնկալվող պարտքային կորստի պահուստը կազմում է 1,141,436 հազ. ՀՀ դրամ, և գնահատվել է փոխառությունների հաշվեկշռային արժեքի 16,15% չափով՝ հիմնվելով գեղչված դրամական հոսքերի միջոցով գնահատման մեթոդի վրա: Այս գնահատման վերաբերյալ կարևոր դատողությունները բերված են ծանոթագրություն 4-ում: Տրամադրված փոխառությունների հաշվեկշռային արժեքը, ակնկալվող պարտքային կորստի պահուստի հետ միասին էականորեն չեն տարբերվում դրանց իրական արժեքից:

11 Պաշարներ

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2020թ.	2019թ.
Նյութեր և պահեստամասեր	661,463	733,723
Վերավաճառքի ապրանքներ	228,004	605,218
Վառելիք	47,754	58,477
Զարտեր	29,005	25,572
Այլ պաշարներ	31,384	70,642
Պաշարների դուրսգրման պահուստ	(773,779)	(886,324)
Ընդամենը պաշարներ	223,831	607,308

12 Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2020թ.	2019թ.	2018թ.
		<i>(վերաներկայացված)</i>	<i>(վերաներկայացված)</i>
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր	4,698,534	5,338,186	5,915,591
Այլ ֆինանսական դեբիտորական պարտքեր	374,596	338,294	417,666
Նվազեցում պարտքային կորուստների գծով պահուստի չափով	(2,445,481)	(2,403,804)	(2,276,055)
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի կազմում	2,627,649	3,272,676	4,057,202
Այլ դեբիտորական պարտքեր	166,702	165,204	356,698
Կանխավճարներ	687,402	159,165	142,683
Նվազեցում պարտքային կորուստների գծով պահուստի չափով	(3,999)	(105,994)	(18,833)
Ընդամենը առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	3,477,754	3,491,051	4,537,750

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատման համար Ընկերությունն օգտագործում է ՖՀՄՍ 9-ով նախատեսված պարզեցված մոտեցումը, համաձայն որի օգտագործվում է բոլոր առևտրային և այլ

12 Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր (շարունակություն)

Դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող կորուստների համար գնահատված պահուստը ամբողջ ժամկետի համար:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատման համար առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերը խմբավորվել են՝ ելնելով պարտքային ռիսկի ընդհանուր բնութագրերից և ժամկետանց օրերի քանակից:

2020թ.-ին Ընկերությունը կատարել է ընթացիկ բացահայտումների ճշգրտում, ապաճանաչելով առևտրային դեբիտորական պարտքերի և պարտքային կորստի գծով պահուստի համախառն գումարները, որոնք չեն համապատասխանում ակտիվի սահմանմանը: Այլ ֆինանսական դեբիտորական պարտքերի գծով արտացոլվել է իրական արժեքով սկզբնական ճանաչումը: Դեբիտորական պարտքերի և պարտքային կորստի գծով պահուստի գումարները համապատասխանաբար ճշգրտվել են 2019թ. և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է առևտրային դեբիտորական պարտքերի համար ձևավորված պարտքային կորստի պահուստի շարժը ըստ ակնկալվող պարտքային կորստի պարզեցված մոդելի, տարեկան ժամանակահատվածի սկզբից մինչև վերջ ընկած ժամանակահատվածի համար:

	2020թ.		2019թ. (վերաներկայացված)	
	Առևտրային դեբիտորական պարտքեր	Այլ ֆինանսական դեբիտորական պարտքեր	Առևտրային դեբիտորական պարտքեր	Այլ ֆինանսական դեբիտորական պարտքեր
<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>				
Պարտքային կորստի պահուստ առ 1 հունվարի	2,149,683	254,121	2,122,061	153,994
Նոր առաջացած	275,803	61,650	19,040	100,127
Հանած ապաճանաչումը և կանխիկի հավաքագրումը	(295,776)	-	8,582	-
Պարտքային կորստի պահուստ առ 31 դեկտեմբերի	2,129,710	315,771	2,149,683	254,121

Առևտրային դեբիտորական պարտքերի համար ձևավորված պարտքային կորստի պահուստի չափը որոշվում է ըստ ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված պահուստի ժամկետայնության: Պահուստի ժամկետայնությունը հիմնված է ակտիվի մարման ժամկետի ամսաթվից հետո ժամկետանց օրերի վրա՝ ճշգրտված ՀՆԱ-ի աճով և գործազրկության մակարդակի փոփոխություններով:

	Ընթացիկ	1-ից 30 օր	31-ից 60 օր	61-ից 90 օր	91-ից 120 օր	121 օրից ավելի	Ընդամենը
<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>							
Համախառն առևտրային դեբիտորական պարտքեր ակնկալվող կորստի չափը, %	2%	12%	42%	68%	85%	100%	
Ակնկալվող պարտքային կորուստներ	(47,633)	(50,286)	(57,566)	(53,405)	(48,649)	(1,872,171)	(2,129,710)
Չուտ առևտրային դեբիտորական պարտքեր	2,083,843	371,804	79,155	25,426	8,596	-	2,568,824

12 Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր (շարունակություն)

Պահուստների ժամկետայնության կառուցվածքը 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներկայացված է հետևյալ աղյուսակում.

	Ընթացիկ	1-ից 30 օր	31-ից 60 օր	61-ից 90 օր	91-ից 120 օր	121 օրից ավելի (վերաներ- կայացված)	Ընդամենը (վերաներ- կայացված)
<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>							
Համախառն առևտրային դեբիտորական պարտքեր	3,113,365	240,865	89,251	75,549	44,171	1,774,985	5,338,186
Ակնկալվող կորստի չափը, %	6%	21%	51%	67%	84%	100%	
Ակնկալվող պարտքային կորուստներ	(190,982)	(50,303)	(45,522)	(50,610)	(37,281)	(1,774,985)	(2,149,683)
Չուտ առևտրային դեբիտորական պարտքեր	2,922,383	190,562	43,729	24,939	6,890	-	3,188,503

Պահուստների ժամկետայնության կառուցվածքը 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (վերաներ-կայացված) ներկայացված է հետևյալ աղյուսակում.

	Ընթացիկ	1-ից 30 օր	31-ից 60 օր	61-ից 90 օր	91-ից 120 օր	121 օրից ավելի (վերաներ- կայացված)	Ընդամենը (վերաներ- կայացված)
<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>							
Համախառն առևտրային դեբիտորական պարտքեր	3,772,979	310,965	144,458	211,273	104,352	1,371,564	5,915,591
Ակնկալվող կորստի չափը, %	9%	23%	66%	72%	86%	100%	
Ակնկալվող պարտքային կորուստներ	(342,831)	(70,836)	(95,483)	(151,882)	(89,465)	(1,371,564)	(2,122,061)
Չուտ առևտրային դեբիտորական պարտքեր	3,430,148	240,129	48,975	59,391	14,887	-	3,793,530

1,200,440 հազ. ՀՀ դրամ (2019թ.՝ 1,115,682 հազ. ՀՀ դրամ) առևտրային և այլ ֆինանսական դեբիտորական պարտքերն արտահայտված են արտարժույթով, մասնավորապես 74%-ը ԱՄՆ դոլարով (2019թ.՝ 74%), 24%-ը հատուկ փոխառության իրավունքով («ՀՓԻ») (2019թ.՝ 24%) և 2%-ը Եվրոյով (2019թ.՝ 2%):

13 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2020թ.	2019թ.
Ցպահանջ բանկային հաշիվներ	123,181	3,500,780
Դրամական միջոցներ ճանապարհին	75,455	28,263
Առձեռն դրամական միջոցներ	16,890	38,233
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	215,526	3,567,276

Ցպահանջ բանկային հաշիվների մնացորդները տեղաբաշխված են Հայաստանի լավագույն տասնյակում ներառված բանկերում և դասակարգված են որպես ընթացիկ և ոչ արժեզրկված (2019թ.՝ Հայաստանի լավագույն տասնյակում ներառված բանկերում և դասակարգված են որպես ընթացիկ և ոչ արժեզրկված): Տոկոսադրույքների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 28-ում:

«ՏԵԼԵԿՈՄ Արմենիա» ՓԲԸ

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.

14 Կանոնադրական կապիտալ

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Թողարկված բաժնետոմսերի քանակ	Սովորական բաժնետոմսեր	Ընդամենը
Առ 1 հունվարի 2019թ.	188,377,090	18,837,709	18,837,709
Առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.	188,377,090	18,837,709	18,837,709
Առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	188,377,090	18,837,709	18,837,709

Տարվա ընթացքում հայտարարված և վճարված շահաբաժինները հետևյալն են.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2020 թ.	2019թ.
	Սովորական բաժնետոմսեր	Սովորական բաժնետոմսեր
Վճարման ենթակա շահաբաժիններ առ 1 հունվարի	-	-
Տարվա ընթացքում հայտարարված շահաբաժիններ	18,810,000	93,000,000
Տարվա ընթացքում վճարված շահաբաժիններ	(18,810,000)	(93,000,000)
Վճարման ենթակա շահաբաժիններ առ 31 դեկտեմբերի	-	-
Տարվա ընթացքում հայտարարված շահաբաժին 1 բաժնետոմսի գծով	0.100	0.494

Սովորական բաժնետոմսերի ընդհանուր հայտարարված քանակը կազմում է 188,377 հազ. բաժնետոմս (2019թ.` 188,377 հազ. բաժնետոմս), յուրաքանչյուր բաժնետոմսը 100 ՀՀ դրամ անվանական արժեքով (2019թ.` յուրաքանչյուր բաժնետոմսը 100 ՀՀ դրամ անվանական արժեքով): Բոլոր թողարկված սովորական բաժնետոմսերն ամբողջովին վճարված են: Յուրաքանչյուր սովորական բաժնետոմս ունի մեկ ձայնի իրավունք:

15 Ակտիվների ապագործարկման պահուստ

Ընկերությունը ունի իրավական պարտավորություն ապամոնտաժել սարքավորումները և վերականգնել վարձակալած տարածքները դրանց` 20 տարի հետո ակնկալվող փակումից: Տարվա ընթացքում ակտիվների ապագործարկման պահուստի շարժը հետևյալն է:

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Ակտիվների ապագործարկում և վարձակալված տեղանքի վերականգնում
Հաշվեկշռային արժեքը առ 1 հունվարի 2020թ.	1,153,369
Ներկա արժեքի գեղջման ծախս	128,792
Չսահառումների փոփոխություն` ճշգրտված հիմնական միջոցներով	10,764
Հաշվեկշռային արժեքը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	1,292,925

16 Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր

Հազ. ՀՀ դրամ	2020թ.	2019թ.
Պարտավորություններ ձեռք բերված ծառայությունների գծով	3,442,169	2,523,081
Պարտավորություններ ձեռք բերված սարքավորումների գծով	1,161,827	557,541
Պարտավորություններ ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվների գծով	513,059	264,450
Պարտավորություններ շինարարական աշխատանքների գծով	406,603	449,308
Պարտավորություններ ռոուլինգի ծառայությունների գծով	399,679	425,701
Պարտավորություններ ձեռք բերված պաշարների գծով	246,998	192,904
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	116,532	54,141
Հաշվեգրված մասնագիտական ծառայություններ	21,200	31,200
Լյլ պարտավորություններ	975	714
Ընդամենը առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	6,309,042	4,499,040

3,246,933 հազ. ՀՀ դրամի (2019թ.՝ 2,052,115 հազ. ՀՀ դրամ) առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերն արտահայտված են արտարժույթով, մասնավորապես 87%-ը ԱՄՆ դոլարով (2019թ.՝ 85%), 6%-ը Հատուկ փոխառության իրավունքով (2019թ.՝ 8%), 6%-ը եվրոյով (2019թ.՝ 5%) և 2%-ը ՌԴ ռուբլով (2019թ.՝ 2%):

17 Պարտավորությունների և վճարների պահուստ

Պարտավորությունների և վճարների պահուստի շարժը հետևյալն է.

Հազ. ՀՀ դրամ	Իրավական հայցեր	Հարկային ռիսկեր	Ընդամենը
Հաշվեկշռային արժեքը առ 1 հունվարի 2020թ.	54,825	852,496	907,321
Պահուստի հաշվին վճարումներ	(5,199)	-	(5,199)
Ապաճանաչում	(48,824)	(852,496)	(901,320)
Հաշվեկշռային արժեքը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	802	-	802

Բոլոր վերը նշված պահուստները դասակարգվել են որպես ընթացիկ պարտավորություններ, քանի որ Ընկերությունը չունի անվերապահ իրավունք հետաձգել դրանց վճարումը մեկ տարուց ավելի ուշ:

Իրավական հայցեր: Ղեկավարության կարծիքով, որը հիմնված է համապատասխան իրավաբանական խորհրդատվության վրա՝ իրավաբանական հայցերի քննման արդյունքը չի հանգեցնի հաշվեգրված պահուստի գումարները զգալիորեն գերազանցող կորուստների:

Հարկային ռիսկեր: Ընկերությունը 2020թ. ապաճանաչել է հարկային ռիսկերի գծով պահուստը, քանի որ Ընկերությունը պլանավորում է չվճարել կամ չօտարել չհահագործվող հիմնական միջոցները, հետևաբար՝ ներկայումս կամ ապագայում Ընկերությունը չունի կամ չի ակնկալում ունենալ հարկերի վճարման պարտավորություն:

«ՏԵԼԵԿՈՍ Արմենիա» ՓԲԸ

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.

18 Հասույթ

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2020թ.	2019թ.
Շարժական կապ-տվյալների փոխանակում	6,229,895	5,969,814
Շարժական կապ-ձայնային	4,974,505	6,130,266
Շարժական կապ-փոխկապակցում	2,103,498	3,287,469
Շարժական կապ-ռոտմինգ	313,416	1,051,789
Շարժական կապ-այլ	1,190,173	1,345,490
Շարժական կապի ծառայությունների մատուցումից հասույթ	14,811,487	17,784,828
Ֆիքսված կապ-ձայնային	5,155,973	5,939,252
Ֆիքսված կապ-ինտերնետ	4,828,506	4,910,311
Ֆիքսված կապ-տարանցիկ	985,260	929,144
Ֆիքսված կապ-փոխկապակցում	280,641	510,454
Ֆիքսված կապ-այլ	1,019,375	716,288
Ֆիքսված կապի ծառայությունների մատուցումից հասույթ	12,269,755	13,005,449
Սարքավորումներ-շարժական կապ	2,220,578	3,845,119
Սարքավորումներ-ֆիքսված կապ	124,260	88,350
Սարքավորումների իրացումից հասույթ	2,344,838	3,933,469
Այլ հասույթ	115,017	68,940
Ընդամենը հասույթ	29,541,097	34,792,686

19 Վաճառքի ինքնարժեք

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2020թ.	2019թ.
<i>Ծառայությունների ինքնարժեք</i>		
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	8,058,727	7,073,743
Անձնակազմի ծախսեր	3,019,235	2,958,382
Ռադիո ալիքների օգտագործման թույլտվություն	1,793,975	1,698,067
Բջջային կապի փոխկապակցման ծախս	1,647,703	2,504,407
Ինտերնետի և այլ կապուղիներ	1,371,095	1,361,339
Էլեկտրաէներգիա	1,264,557	1,331,965
Սարքավորումների և կապուղիների սպասարկման ծախսեր	854,074	896,936
Ֆիքսված կապի փոխկապակցման ծախս	759,150	982,661
Հնացվածության պահուստի ճանաչում	374,758	(1,600,920)
Ռոտմինգի գծով ստացված ծառայություններ	281,455	618,783
Վառելիքի ծախսեր	104,137	111,520
SIM քարտեր	26,221	41,121
Գործուղումներ և վերապատրաստում	17,140	94,057
Ծառայությունների ԱԱՀ	5,954	86,779
Բջջային հեռախոսակապի այլ ծառայություններ	231,382	185,363
Ֆիքսված հեռախոսակապի այլ ծառայություններ	223,108	80,823
Ոչ ընթացիկ ոչ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման վերականգնում	(5,061,429)	-
Ընդամենը ծառայությունների ինքնարժեք	14,971,242	18,425,026
<i>Իրացված սարքավորումների ինքնարժեք</i>		
Սարքավորումներ-բջջային կապ	2,217,649	3,898,197
Սարքավորումներ-ֆիքսված հեռախոսակապ	2,503	8,645
Ընդամենը սարքավորումների ինքնարժեք	2,220,152	3,906,842
Ընդամենը վաճառքի ինքնարժեք	17,191,394	22,331,868

20 Այլ գործառնական եկամուտ

Հազ. ՀՀ դրամ	2020թ.	2019թ.
Պահուստի ապաճանաչումից եկամուտ	849,751	-
Հիմնական միջոցների օտարումից եկամուտ	191,310	1,334,164
Ստացված կանխավճարների և կրեդիտորական պարտքերի դուրսգրումից եկամուտ	137,796	27,368
Եկամուտ խորհրդատվական և այլ մասնագիտական ծառայություններից	76,817	211,909
Վարձակալությունից եկամուտ	45,633	77,571
Տուգանքներից եկամուտ	27,712	7,613
Այլ	10,897	71,020
Ընդամենը այլ գործառնական եկամուտ	1,339,946	1,729,645

21 Ընդհանուր և վարչական ծախսեր

Հազ. ՀՀ դրամ	2020թ.	2019թ.
Անձնակազմի ծախսեր	2,954,874	2,605,274
Մասնագիտական ծառայություններ	2,393,528	553,841
Գրասենյակային և կոմունալ ծախսեր	325,002	358,147
Անվտանգության ծախսեր	221,687	246,180
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	120,605	257,653
Չփոխհատուցվող հարկեր	87,612	90,265
Ապահովագրություն	50,740	101,675
Սպասարկման և նորոգման ծախսեր	43,601	61,809
Գործուղման և վերապատրաստման ծախսեր	29,692	134,325
Ներկայացուցչական ծախսեր	8,865	41,994
Ոչ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում	(217,774)	-
Այլ	17,538	20,588
Ընդամենը ընդհանուր և վարչական ծախսեր	6,035,970	4,471,751

Անձնակազմի ծախսերը ներառում են 249,629 հազ. ՀՀ դրամ (2019թ.՝ 9,603 հազ. ՀՀ դրամ) արձակման նպաստներ՝ կապված ղեկավար պաշտոններից անձնակազմի ազատման հետ: Վաճառքի ինքնարժեքի կազմում (տե՛ս՝ Ծանոթագրություն 19) համապատասխան արձակման նպաստների գումարները կազմում են 71,256 հազ. ՀՀ դրամ (2019թ.՝ 34,809 հազ. ՀՀ դրամ), իսկ իրացման ծախսերի կազմում (տե՛ս Ծանոթագրություն 22)՝ համապատասխանաբար 38,724 հազ. ՀՀ դրամ (2019թ.՝ 2,385 հազ. ՀՀ դրամ):

22 Իրացման ծախսեր

Հազ. ՀՀ դրամ	2020թ.	2019թ.
Անձնակազմի ծախսեր	2,126,093	2,104,727
Գովազդ և մարքեթինգ	573,540	882,634
Գումարների հավաքագրում	341,677	330,544
Լիցքավորման քարտերի արժեք	92,506	177,451
Այլ ծախսեր	159,931	105,891
Ընդամենը իրացման ծախսեր	3,293,747	3,601,247

«ՏԵԼԵԿՈՄ Արմենիա» ՓԲԸ

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.

23 Այլ գործառնական ծախսեր

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2020թ.	2019թ.
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի արժեզրկում	258,803	288,549
Հիմնական միջոցների դուրս գրումից վնասներ	250,268	1,730,214
Բարեգործություն և հովանավորություն	149,983	55,867
Այլ չփոխհատուցվող հարկեր	92,587	79,465
Պաշարների իրացումից վնասներ	67,767	44,452
Չհաշվանցվող ԱԱՀ	54,805	44,093
Անձնակազմի ծախսեր	5,000	10,000
Պաշարների արժեզրկում	1,940	28
Սաշվածություն և ամորտիզացիա	85	352
Իրավական հայցերի ծախսեր	-	31,143
Հարկային տուգանքների գծով պահուստ	-	14,426
Այլ ծախսեր	128,068	205,890
Ընդամենը այլ գործառնական ծախսեր	1,009,306	2,504,479

24 Ֆինանսական եկամուտ

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2020թ.	2019թ.
Տոկոսային եկամուտ տրված փոխառություններից	241,142	3,196,959
Տոկոսային եկամուտ դրամական միջոցներից և դրանց համարժեքներից	128,192	119,274
Ընդամենը՝ շահույթում կամ վնասում ճանաչված ֆինանսական եկամուտ	369,334	3,316,233

25 Շահութահարկ

(ա) Շահութահարկի գծով ծախսի բաղադրիչները

Շահույթում կամ վնասում ճանաչված շահութահարկի գծով ծախսը ներառում է հետևյալ բաղադրիչները.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2020թ.	2019թ.
Հետաձգված հարկ	1,209,746	1,582,804
Ընթացիկ հարկ	-	1,023,404
Տարվա շահութահարկի գծով ծախս	1,209,746	2,606,208

(բ) Կիրառելի հարկադրույքով բազմապատկած շահույթի կամ վնասի և շահութահարկի գծով ծախսի համադրում

Ընկերության 2020թ. նկատմամբ կիրառելի շահութահարկի դրույքը 18% է, իսկ 2019թ. շահույթի նկատմամբ՝ 20% է: Հարկերի գծով ակնկալվող և իրական ծախսի համադրումը ներկայացված է ստորև.

«ՏԵԼԵԿՈՍ Արմենիա» ՓԲԸ

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.

25 Շահութահարկ (շարունակություն)

Հազ. ՀՀ դրամ	2020թ.	2019թ.
Շահույթ նախքան հարկումը	3,499,565	5,025,930
Տեսական հարկային ծախսը՝ սահմանված 18% դրույքաչափով (2019թ.՝ 20%)	(629,922)	(1,005,186)
Հարկային առումով չնվազեցվող կամ չհարկվող գործարքների ազդեցությունը.		
- Չհարկվող եկամուտ	451,139	409,444
- Չնվազեցվող ծախսեր	(1,030,963)	(817,924)
- Հարկային դրույքաչափի փոփոխության ազդեցություն	-	(660,709)
- Նախորդ տարվա ընթացիկ շահութահարկի վերանայում	-	(175,240)
- Ժամանակավոր տարբերության վերականգնում որպես մշտական	-	(356,593)
Տարվա շահութահարկի գծով ծախս	(1,209,746)	(2,606,208)

2020 թվականի հունվարի 1-ից շահութահարկի դրույքը իջեցվել է 20%-ից մինչև 18%: Այս որոշումը Հայաստանի Հանրապետության պետական մարմինները կայացրել են 2019 թվականին: Այս առումով հետաձգված հարկային ակտիվների և պարտավորությունների արժեքները 2019 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վերանայվել են 18% տոկոսադրույքով: Փոխակերպման ազդեցությունը ներկայացված է վերևի աղյուսակում:

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունն ունեցել է 707,496 հազ. ՀՀ դրամ ընթացիկ կանխավճարներ շահութահարկի գծով (2019թ.՝ 141,396 հազ. ՀՀ դրամ): Կանխավճարը ճանաչվել է 2020թ. փաստացի հարկային ծախսի համեմատ ավելի մեծ գումարով հարկերի վճարման հետևանքով: Ընկերության կողմից կանխավճարը կօգտագործվի հաջորդ ժամանակահատվածներում:

(գ) Հետաձգված հարկերի վերլուծությունն ըստ ժամանակավոր տարբերության տեսակի

ՖՀՄՍ-ի և Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսդրության միջև եղած տարբերություններն առաջացնում են ժամանակավոր տարբերություններ՝ ֆինանսական հաշվետվություններին ներկայացված նպատակով որոշվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկման նպատակով որոշվող դրանց գումարների միջև:

Այդ ժամանակավոր տարբերություններում 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ շարժի հարկային հետևանքը մանրամասնորեն ներկայացված է ստորև:

Հազ. ՀՀ դրամ	1 հունվարի 2020թ.	(Ծախսագրվել է/ կրեդիտագրվել է շահույթին կամ վնասին)	31 դեկտեմբերի 2020թ.
Ժամանակավոր տարբերությունների հարկային հետևանքը			
Հիմնական միջոցներ	4,109,793	(1,391,413)	2,718,380
Ոչ նյութական ակտիվներ	363,805	(122,579)	241,226
Վարձակալված գույքի վրա կատարված կապիտալ ծախսումներ	352,664	(105,293)	247,371
Պահուստ պաշարների գծով	(5)	4	(1)
Հետաձգված ծախսեր	(62,564)	13,758	(48,806)
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ	59,259	28,350	87,609
Դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման պահուստ	684,017	(3,620)	680,397
Ակտիվների ապագործարկման պահուստ	207,606	25,121	232,727
Հետաձգված եկամուտներ	5,675	5,605	11,280
Կրեդիտորական պարտքեր	230,453	(103,993)	126,460
Պահուստներ	10,357	(10,357)	-
Ստացված կանխավճարներ	(14,682)	14,682	-
Հարկային վնասներ	-	439,989	439,989
Չուտ հետաձգված հարկային ակտիվ	5,946,378	(1,209,746)	4,736,632

25 Ծախուրհարկ (շարունակություն)

ՀՀ օրենսդրության համաձայն, հարկային վնասները կարող են օգտագործվել մինչև 2025թ.:

Այդ ժամանակավոր տարբերություններում 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ շարժի հարկային հետևանքը մանրամասնորեն ներկայացված է ստորև:

հազ. ՀՀ դրամ	1 հունվարի 2019թ.	(Ծախսագրվել է)/ կրեդիտագրվել է շահույթին կամ վնասին	31 դեկտեմբերի 2019թ.
Ժամանակավոր տարբերությունների հարկային հետևանքը			
Հիմնական միջոցներ	4,903,134	(793,341)	4,109,793
Ոչ կյուրական ակտիվներ	499,541	(135,736)	363,805
Վարձակալված գույքի վրա կատարված կապիտալ ծախսումներ	429,809	(77,145)	352,664
Պաշարների արժեզրկում	-	(5)	(5)
Հետաձգված ծախսեր	(124,871)	62,307	(62,564)
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ	-	59,259	59,259
Դեբիտորական պարտքերի արժեզրկում	1,304,100	(620,083)	684,017
Ակտիվների պագործարկման պահուստ	203,823	3,783	207,606
Հետաձգված եկամուտներ	15,979	(10,304)	5,675
Կրեդիտորական պարտքեր	312,130	(81,678)	230,452
Պահուստներ	24,560	(14,203)	10,357
Ստացված կանխավճարներ	(39,024)	24,342	(14,682)
Չուտ հետաձգված հարկային ակտիվ	7,529,181	(1,582,804)	5,946,377

26 Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ

Ընկերությունը վարձակալում է տարբեր գրասենյակային և տեխնիկական տարածքներ: Վարձակալության պայմանագրերը սովորաբար կնքվում են հաստատուն ժամանակահատվածով 1-10 տարի ժամկետով, բայց կարող են նախատեսվել վարձակալության երակարածգման օպցիոններ:

Մինչև 2018թ. դեկտեմբերի 31-ը հիմնական միջոցների վարձակալության պայմանագրերը դասակարգվում էին կամ որպես ֆինանսական վարձակալություն, կամ որպես գործառնական վարձակալություն: 2019թ. հունվարի 1-ից սկսած վարձակալությունը ճանաչվում է որպես օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվ, արտացոլելով համապատասխան պարտավորությունը, սկսած այն ամսաթվից, որից վարձակալված ակտիվը հասանելի է Ընկերության կողմից օգտագործման համար:

Հազ. ՀՀ դրամ	Հող	Ծենքեր	Ընդամենը
Հաշվեկշռային արժեքը առ 1 հունվարի 2019թ.	636,511	4,530,319	5,166,829
Ավելացումներ	63,850	995,832	1,059,682
Օտարումներ	(16,856)	(82,267)	(99,122)
Մաշվածություն	(85,202)	(1,165,889)	(1,251,092)
Հաշվեկշռային արժեքը առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.	598,303	4,277,994	4,876,297
Ավելացումներ	10,836	797,413	808,249
Օտարումներ	(11,346)	(76,207)	(87,553)
Մաշվածություն	(88,052)	(1,151,052)	(1,239,104)
Հաշվեկշռային արժեքը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	509,741	3,848,148	4,357,889

Ընկերությունը ճանաչել է վարձակալության գծով հետևյալ պարտավորությունները.

26 Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ (շարունակություն)

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	31 դեկտեմբեր 2020թ.	31 դեկտեմբեր 2019թ.
Վարձակալության գծով կարճաժամկետ պարտավորություններ	1,060,540	1,054,036
Վարձակալության գծով երկարաժամկետ պարտավորություններ	3,784,065	4,151,479
Ընդամենը վարձակալության գծով պարտավորություններ	4,844,605	5,205,515

Ֆինանսական ծախսերի կազմում ներառված տոկոսային ծախսերը 2020թ. կազմել են 500,683 հազ. ՀՀ դրամ (2019թ.՝ 542,567 հազ. ՀՀ դրամ): 2020թ. ընթացքում վարձակալության դիմաց կատարված վճարումների ընդհանուր գումարը կազմել է 1,408,686 հազ. ՀՀ դրամ (2019թ.՝ 1,591,483 հազ. ՀՀ դրամ):

27 Ստացված փոխառություններ

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	31 դեկտեմբեր 2020թ.	31 դեկտեմբեր 2019թ.
Բանկերից ստացված վարկեր	4,957,973	-
Ընդամենը փոխառություններ	4,957,973	-

Ընկերության փոխառությունները արտահայտված են հետևյալ արժույթներով.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2020թ.	2019թ.
Փոխառություններ՝ արտահայտված		
- ԱՄՆ դոլարով	4,077,516	-
- ՀՀ դրամով	880,457	-
Ընդամենը փոխառություններ առ 31 դեկտեմբերի	4,957,973	-

Ընկերությունը չի կիրառում հեջի հաշվառում իր արտարժույթի պարտավորությունների կամ տոկոսադրույքների ռիսկի գծով: Փոխառությունների հաշվեկշռային արժեքները և իրական արժեքները հետևյալն են.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Հաշվեկշռային արժեքներ		իրական արժեքներ	
	2020թ.	2019թ.	2020թ.	2019թ.
Բանկային փոխառություն՝ 6 նոյեմբերի 2027թ. մարման ժամկետով և 8% տոկոսադրույքով:	4,077,516	-	4,077,516	-
Բանկային փոխառություն՝ 30 հունիսի 2021թ. մարման ժամկետով և 11% տոկոսադրույքով:	880,457	-	880,457	-
Ընդամենը փոխառություններ առ 31 դեկտեմբերի	4,957,973	-	4,957,973	-

27 Ստացված փոխառություններ (շարունակություն)

Փոխառությունների հաշվեկշռային արժեքները մոտ են դրանց իրական արժեքներին 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը գրավադրել է շենքեր՝ 110,940 հազ. ՀՀ դրամ զուտ հաշվեկշռային արժեքով, որպես ապահովության միջոց բանկային վարկի դիմաց, որի չմարված մնացորդը այդ ամսաթվի դրությամբ կազմում է 4,077,516 ՀՀ դրամ (7,750 հազ. ԱՄՆ դոլար և հաշվեգրված տոկոսներ):

Ընկերությունը պետք է կատարեր բանկերի հետ կնքված վարկային պայմանագրերում ամրագրված որոշակի պայմաններ: 2020 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը ապահովել է համապատասխանություն նշված պայմաններին:

28 Պայմանական դեպքեր և պարտավորություններ

Իրավական գործընթացներ. Ժամանակ առ ժամանակ սովորական գործունեության ընթացքում Ընկերության դեմ կարող են ներկայացվել հայցեր: Հիմնվելով սեփական գնահատման վրա, ղեկավարությունը կարծում է, որ դրանք չեն հանգեցնի Էական կորուստների, որոնք կգերազանցեն ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլված պահուստների գումարը:

Հարկային պայմանական պարտավորություններ. Հայաստանի Հանրապետության հարկային, արժույթային և մաքսային օրենսդրության որոշ դրույթներ կարող են հանդիսանալ տարընթերցումների առարկա՝ Ընկերության գործարքների և գործունեության նկատմամբ կիրառելիս: Հետևաբար, հարկային մարմինները կարող են ավելի խիստ դիրքորոշում ընդունել օրենսդրության մեկնաբանությունների և գնահատումների գծով: Որպես հետևանք, հարկային մարմինները կարող են հայց ներկայացնել այն գործարքների և հաշվապահական հաշվառման մեթոդների վերաբերյալ, որոնց համար նախկինում պահանջներ չեն ներկայացրել: Հարկային ստուգումները կարող են ներառել ստուգման ամսաթվին անմիջապես նախորդող երեք օրացուցային տարիները:

Ի լրումն վերը նշված հարցերի, ղեկավարությունը կարծում է, որ Ընկերությունն ունի հարկային ռիսկերի հետ կապված 1,603,356 հազ. ՀՀ դրամ (2019թ.՝ 1,211,356 հազ. ՀՀ դրամ) գումարի չափով այլ հնարավոր պարտավորություններ, որոնց հավանականությունը գնահատվում է «աննշանը գերազանցող»: Այս ռիսկերը հիմնականում վերաբերվում են ՀՀ հարկային մարմինների կողմից ոչ ռեզիդենտի շահութահարկի և այլ տեղական հարկերի գծով լրացուցիչ պարտավորությունների առաջադրմանը: Այս ռիսկերը հանդիսանում են համապատասխան օրենսդրության և փաստաթղթավորման պահանջների մեկնաբանություններում առկա անորոշությունների արդյունք:

Կապիտալ ծախսումների գծով պարտավորություններ. 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունն ունի կապիտալ ծախսումների պայմանագրային պարտավորություններ հիմնական միջոցների ձեռքբերման գծով՝ 495,231 հազ. ՀՀ դրամ (2019թ.՝ 1,454,805 հազ. ՀՀ դրամ): Ընկերությունն արդեն հատկացրել է անհրաժեշտ միջոցներ այդ պարտավորությունների կատարման համար: Ընկերության ղեկավարությունը կարծում է, որ ապագա զուտ շահույթը և ֆինանսավորումը բավարար կլինեն՝ այս և համանման այլ պարտավորությունները կատարելու համար:

Շրջակա միջավայրի պահպանության հարցեր. Ներկայումս Հայաստանի Հանրապետությունում շրջակա միջավայրի պահպանության կանոնակարգման համակարգը զարգանում է, և պետական մարմինների դիրքորոշումն այդ համակարգը ներդնելու հարցում շարունակաբար փոփոխվում է: Ընկերությունը պարբերաբար գնահատում է իր պարտավորությունները շրջակա միջավայրի պահպանության կանոնակարգերի համաձայն: Երբ պարտավորությունները որոշվում են, դրանք անմիջապես ճանաչվում են հաշվետվությունում: Հնարավոր պարտավորությունները, որոնք կարող են ծագել գործող կանոնակարգերի, քաղաքացիական իրավական համակարգի կամ օրենսդրության փոփոխման հետևանքով, չեն կարող գնահատվել, սակայն կարող են Էական լինել: Գործող օրենսդրության կիրառման պայմաններում ղեկավարությունը կարծում է, որ չկան շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելու հետևանքով առաջացող նշանակալի պարտավորություններ:

28 Պայմանական դեպքեր և պարտավորություններ (շարունակություն)

Երաշխիքներ. Երաշխիքներն իրենցից ներկայացնում են հետևանքալից են երաշխիքային հանձնառություններ առ այն, որ Ընկերությունը կկատարի վճարումներ այն դեպքում, երբ մեկ այլ կողմ չի կարողանա կատարել իր պարտավորությունները: Ընկերությունը երաշխավորել է տեղական բանկի հետ վարկային պայմանագրի ներքո «Թիմ» ՍՊԸ-ի (Ընկերության անմիջական մայր ընկերության) պարտավորությունը, որի մարման ժամկետը 2027 թվականի հոկտեմբերն է: Ընկերության կողմից ճանաչված երաշխիքի իրական արժեքը կազմում է 2,668,514 հազ. ՀՀ դրամ: 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը և «Թիմ» ՍՊԸ-ն պահպանել են վարկային պայմանագրով ամրագրված պայմանները:

Երաշխիքի իրական արժեքը հաշվարկվել է 16.15% (սահմանված ապագա դրամական միջոցների հոսքերի և սցենարային վերլուծության հիման վրա) 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ երաշխիքի գումարի մնացորդի նկատմամբ (16,521,400 հազ. ՀՀ դրամ): Ֆինանսական երաշխիքի և զգայունության վերլուծության հետ կապված հիմնական հաշվապահական եզրակացությունները բերված են ծանոթագրություն 4-ում: Երաշխիքի ճանաչված արժեքը (2,668,514 հազ. ՀՀ դրամ) բաժանվել է ընթացիկ (390,514 հազ. ՀՀ դրամ) և ոչ ընթացիկ մասերի (2,278,000 հազ. ՀՀ դրամ)՝ համաձայն վարկի վճարման ժամանակացույցի:

Գրավներ. Ընկերությունը գրավադրել է գույք՝ 110,940 հազ. ՀՀ դրամ գույք հաշվեկշռային արժեքով, որպես իր բանկային վարկերի ապահովման միջոց (Ծանոթագրություն 27): Ընկերությունը նաև գրավադրել է 902,218 հազ. ՀՀ դրամ գույք հաշվեկշռային արժեքով գույք՝ որպես իր անմիջական մայր ընկերության կողմից ստացված բանկային վարկի գրավի ապահովման միջոց, ընդ որում վարկային մնացորդը կազմում է 16,521,400 հազ. ՀՀ դրամ: Ընկերության բաժնետոմսերի 100% -ը նույնպես գրավադրվել է անմիջական մայր ընկերության կողմից՝ որպես նույն բանկային վարկի ապահովման միջոց:

29 Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում

Ընկերությունում ռիսկերի կառավարումն իրականացվում է ֆինանսական, գործառնական և իրավական ռիսկերի ուղղություններով: Ֆինանսական ռիսկը կազմված է շուկայական ռիսկից (ներառյալ՝ արժույթային, տոկոսադրույքի և այլ գնային ռիսկը), պարտքային ռիսկից և իրացվելիության ռիսկից: Ֆինանսական ռիսկերի կառավարման գործառնության առաջնային նպատակն է ռիսկերի սահմանաչափ սահմանելը և այնուհետև ռիսկերի ազդեցությունն այդ սահմանաչափում պահելը: Գործառնական և իրավական ռիսկերի կառավարման գործառնությունները նպատակ ունեն ապահովել ներքին քաղաքականության և ընթացակարգերի պատշաճ իրականացումը՝ գործառնական և իրավական ռիսկերը նվազագույնի հասցնելու համար:

Պարտքային ռիսկ. Ընկերությունը ենթարկվում է պարտքային ռիսկի, այսինքն՝ ռիսկը, երբ ֆինանսական գործիքի մի կողմը ֆինանսական վնաս է պատճառում մյուս կողմին՝ պարտավորությունները չկատարելու հետևանքով: Պարտքային ռիսկն առաջանում է Ընկերության կողմից տարածամկետ վճարման պայմաններով վաճառք իրականացնելու և մյուս կողմերի հետ ֆինանսական ակտիվներ առաջացնող այլ գործարքներ իրականացնելու արդյունքում:

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների կատեգորիաները 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

29 Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	
Ակտիվներ	
Տրամադրված փոխառություններ (Ծանոթագրություն 10)	6,224,629
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր (Ծանոթագրություն 12)	
- Առևտրային դեբիտորական պարտքեր, գուտ	2,568,824
- Այլ ֆինանսական դեբիտորական պարտքեր, գուտ	58,825
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ (Ծանոթագրություն 13)	
- Ցպահանջ մնացորդներ բանկում	123,181
- Առձեռն դրամական միջոցներ	16,890
- Դրամական միջոցներ ճանապարհին	75,455
Ընդամենը հաշվեկշռի պարտքային ռիսկ	9,067,804
Տրամադրված երաշխիքներ (Ծանոթագրություն 28)	16,521,400
Ընդամենը պարտքային ռիսկ	25,589,204

Պարտքային ռիսկերի կառավարում: Պարտքային ռիսկը հանդիսանում է Ընկերության բիզնեսի համար միակ առավել էական ռիսկը: Հետևաբար, ղեկավարությունը հատուկ ուշադրություն է դարձնում պարտքային ռիսկի կառավարմանը:

Ռիսկերի կառավարման նպատակով պարտքային ռիսկի գնահատումը բարդ է և ենթադրում է մոդելների կիրառում, քանի որ ռիսկը փոփոխվում է՝ կախված շուկայական պայմաններից, ակնկալվող դրամական հոսքերից և ժամանակի անցնելուց: Ակտիվների պորտֆելի գծով պարտքային ռիսկի գնահատումը ենթադրում է դեֆոլտի առաջացման հավանականության գնահատում, կորուստների համապատասխան գործակիցների և գործընկերների միջև դեֆոլտի հարաբերակցության հետագա գնահատում:

Սահմանափակումներ. Ընկերությունը կառավարում է իր պարտքային ռիսկի մակարդակը՝ սահմանաչափեր կիրառելով մեկ գործընկերոջ կամ գործընկերների խմբի գծով ստանձնած ռիսկերի ծավալի համար: Պարտքային ռիսկի սահմանափակումները պարբերաբար հաստատվում են ղեկավարության կողմից: Այդ ռիսկերն անընդհատ վերահսկվում են և ենթակա են տարեկան կամ առավել հաճախակի վերանայման:

Ընկերության ղեկավարությունը դիտարկում է չվճարված առևտրային դեբիտորական պարտքերի վերլուծությունն ըստ ժամկետայնության և միջոցներ է ձեռնարկում ժամկետանց մնացորդների մասով: Հետևաբար, ղեկավարությունը տեղին է համարում տրամադրել պարտքային ռիսկի ժամկետայնության վերաբերյալ և այլ տեղեկատվություն, ինչպես բացահայտված է Ծանոթագրություն 12-ում:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների (ԱՊԿ) չափում: ԱՊԿ-ն իրենից ներկայացնում է դրամական միջոցների ապագա դեֆիցիտի ներկա արժեքի հավանականությամբ կշռված գնահատական (այսինքն՝ միջին կշռված պարտքային կորուստը, տրված ժամանակահատվածում տեղի ունեցող դեֆոլտի համապատասխան ռիսկերով, որոնք օգտագործվել են որպես կշիռ): ԱՊԿ չափումն անկողմնակալ է և որոշվում է հնարավոր արդյունքների շրջանակը գնահատելու միջոցով: ԱՊԿ չափումն իրականացվում է Ընկերության կողմից օգտագործվող հետևյալ չորս բաղադրիչների հիման վրա. դեֆոլտի հավանականություն, դեֆոլտի ռիսկին ենթակա պարտքային պահանջի մեծություն, դեֆոլտից առաջացող վնաս և զեղչման տոկոսադրույք:

Պարտքային ռիսկի կենտրոնացում. Ընկերությունը ենթարկվում է պարտքային ռիսկի կենտրոնացման ազդեցությանը: 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունն ուներ չորս գործընկեր (2019թ.՝ ութ գործընկեր) 100,000 հազ. ՀՀ դրամը գերազանցող ընդհանուր դեբիտորական պարտքերի մնացորդներով: Այդ մնացորդների ընդհանուր գումարը կազմում է 615,682 հազ. դրամ (2019թ.՝ 1,211,236 հազ. ՀՀ դրամ):

29 Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Ընկերությունը նաև ենթարկվում է պարտքային ռիսկի կենտրոնացման՝ անմիջական մայր ընկերությանը տրված երաշխիքի գծով: 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության կողմից երաշխավորված պարտքի չափը կազմում էր 16,521,400 հազ. ՀՀ դրամ (Ծանոթագրություն 28):

Շուկայական ռիսկ. Ընկերությունը ենթարկվում է շուկայական ռիսկերի: Շուկայական ռիսկերն առաջանում են. (ա) արտարժույթի, (բ) տոկոսային ակտիվների և պարտավորությունների և (գ) բաժնային արժեթղթերի բաց դիրքերից, որոնք բոլորն էլ ենթարկվում են ընդհանուր և առանձնահատուկ շուկայական շարժերի: Ղեկավարությունը սահմանում է ռիսկի այն մակարդակը, որը կարող է ընդունվել, ինչն էլ վերահսկվում է օրական կտրվածքով: Այնուհանդերձ, այս մոտեցման կիրառումը չի կանխում այս սահմանաչափերից դուրս վնասների առաջացումն այն դեպքերում, երբ տեղի են ունենում ավելի նշանակալի շուկայական շարժեր:

Ստորև ներկայացված շուկայական ռիսկերի նկատմամբ զգայունությունը որոշվել է հիմք ընդունելով մեկ գործոնի փոփոխությունը՝ անփոփոխ պահելով մնացած այլ գործոնները: Գործնականում այս իրավիճակի տեղի ունենալը հավանական չէ, և մի շարք գործոններում փոփոխությունները կարող են փոխկապակցված լինել, օրինակ՝ տոկոսադրույքի և արտարժույթի դրույքաչափի փոփոխությունները:

Արժույթային ռիսկ. Արժույթային ռիսկի գծով ղեկավարությունը սահմանում է սահմանաչափեր ռիսկերի նկատմամբ խոցելիության մակարդակի համար՝ ըստ արժույթի և ընդհանուր առմամբ: Դիրքերը վերահսկվում են ամսական կտրվածքով: Ստորև ներկայացված աղյուսակն ամփոփում է հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ Ընկերության՝ արժույթի փոխարկման հետ կապված ռիսկին ենթարկվածությունը:

	Առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.			Առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.		
	Դրամական ֆինանսական ակտիվներ	Դրամական ֆինանսական պարտավորություններ	Չուտ հաշվեկշռային դիրք	Դրամական ֆինանսական ակտիվներ	Դրամական ֆինանսական պարտավորություններ	Չուտ հաշվեկշռային դիրք
<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>						
ԱՄՆ դոլար	7,076,522	(9,639,310)	(2,562,788)	22,202,394	(1,754,476)	20,447,918
Եվրո	23,596	(199,315)	(175,720)	18,591	(104,841)	(86,250)
ՀՓԻ	291,092	(181,355)	109,736	267,014	(169,094)	97,920
ՌԴ ռուբլի	2,446	(54,547)	(52,101)	7,623	(23,703)	(16,080)
Ընդամենը	7,393,656	(10,074,527)	(2,680,871)	22,495,622	(2,052,114)	20,443,508

Վերը ներկայացված վերլուծությունը ներառում է միայն դրամական ակտիվները և պարտավորությունները: Ոչ դրամական ակտիվները չեն դիտարկվում որպես արժույթային ռիսկ առաջացնող էական բաղադրիչ:

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է շահույթի կամ վնասի զգայունությունը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ կիրառվող փոխարժեքի հնարավոր փոփոխությունների նկատմամբ՝ Ընկերության ֆունկցիոնալ արժույթի հետ հարաբերակցությամբ, բոլոր այլ փոփոխականները հաստատուն պահելով:

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	Առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.
ԱՄՆ դոլարի ամրապնդում 5%-ով (2019թ.՝ ամրապնդում 5%-ով)	(128,139)	1,022,396
ԱՄՆ դոլարի անկում 5%-ով (2019թ.՝ անկում 5%-ով)	128,139	(1,022,396)
Եվրոյի ամրապնդում 5%-ով (2019թ.՝ ամրապնդում 5%-ով)	(8,786)	(4,322)
Եվրոյի անկում 5%-ով (2019թ.՝ անկում 5%-ով)	8,786	4,322
ՀՓԻ ամրապնդում 5%-ով (2019թ.՝ ամրապնդում 5%-ով)	5,487	4,896
ՀՓԻ անկում 5%-ով (2019թ.՝ անկում 5%-ով)	(5,487)	(4,896)
ՌԴ ռուբլու ամրապնդում 5%-ով (2019թ.՝ ամրապնդում 15%-ով)	(7,815)	(2,415)
ՌԴ ռուբլու անկում 5%-ով (2019թ.՝ անկում 15%-ով)	7,815	2,415

29 Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Տոկոսադրույքի ռիսկ: Ընկերությունն իր վրա է վերցնում շուկայական տոկոսադրույքների գերակշռող մակարդակների տատանումների ազդեցությունը իր ֆինանսական դիրքի և դրամական հոսքերի վրա: Տոկոսների մարժան կարող է աճել այդպիսի փոփոխությունների արդյունքում, բայց կարող է նվազել կամ հանգեցնել վնասների՝ անսպասելի տատանումների դեպքում: Ղեկավարությունը կարծում է, որ Ընկերությունը չի ենթարկվում տոկոսադրույքի ռիսկի զգալի ազդեցության, քանի որ Ընկերության ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և 2019 թվականի դրությամբ ունեցել են հաստատուն տոկոսադրույքներ:

Ընկերությունը չունի տոկոսադրույքների ռիսկերի կառավարման համար պաշտոնական քաղաքականություն և ընթացակարգեր, քանի որ ղեկավարությունն այդ ռիսկը համարում է ոչ զգալի Ընկերության բիզնեսի համար:

Ընկերությունը վերահսկում է իր ֆինանսական գործիքների տոկոսադրույքները: Ստորև բերված աղյուսակում ամփոփված են արդյունավետ տոկոսադրույքները համապատասխան հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում՝ հիմք ընդունելով առանցքային ղեկավար անձնակազմի կողմից դիտարկված հաշվետվությունները.

Տարեկան %	2020թ.		2019թ.	
	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ դոլար	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ դոլար
Ակտիվներ				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	0-6	0-1	0-6	0-1 LIBOR 1ԱՄ ԱՄՆ
Տրամադրված փոխառություններ	0	0-8	-	դոլար+0.8%

Վերը ներկայացված աղյուսակում «-» նշանը նշանակում է, որ Ընկերությունը չունի համապատասխան արժույթով ակտիվներ:

Իրացվելիության ռիսկ. Իրացվելիության ռիսկն այն ռիսկն է, երբ կազմակերպությունը կարող է դժվարանալ կատարելու ֆինանսական պարտավորություններով պայմանավորված իր պարտականությունները: Ընկերությունն օրական կտրվածքով առնչվում է դրամական միջոցների պահանջին: Իրացվելիության ռիսկը կառավարվում է Ընկերության ֆինանսական բաժնի կողմից: Ղեկավարությունն ամսական կտրվածքով վերահսկում է Ընկերության դրամական միջոցների հոսքերի կանխատեսումները:

Ընկերությունն աշխատում է պահպանել կայուն ֆինանսավորման աղբյուրներ, որոնք հիմնականում բաղկացած են առևտրային և այլ ղեբիտորական պարտքերից: Ընկերությունը ֆինանսական միջոցների ներդրումներ է կատարում իրացվելի ակտիվների դիվերսիֆիկացված փաթեթում, որպեսզի կարողանա արագորեն և անմիջականորեն բավարարել չնախատեսված իրացվելիության պահանջները: Ընկերության իրացվելիության պորտֆելը կազմված է դրամական միջոցներից և դրանց համարժեքներից (տե՛ս Ծանոթագրություն 13-ը):

Գանձապետական բաժինը վերահսկում է իրացվելիության դիրքը և պարբերաբար իրականացնում է իրացվելիության սթրես-թեստ՝ օգտագործելով ինչպես բնականոն, այնպես էլ առավել խիստ շուկայական պայմաններ ներառող սցենարներ:

Ֆինանսական պարտավորությունների ժամկետայնության վերլուծությունը 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հետևյալն է.

29 Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Հազ. ՀՀ դրամ	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 12 ամիս	12-ից ավել ամիս	Ընդամենը
Պարտավորություններ				
Բանկերից ստացված փոխառություններ (Ծանոթագրություն 27)	53,163	1,709,711	4,348,096	6,110,970
Տրամադրված երաշխիքներ (Ծանոթագրություն 28)	16,521,400	-	-	16,521,400
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր (Ծանոթագրություն 16)	731,734	5,577,308	-	6,309,042
Վարձակալության պարտավորություններ (Ծանոթագրություն 26)	136,681	1,277,932	5,670,241	7,084,854
Ընդամենը ապագա վճարներ	17,442,978	8,564,951	10,018,337	36,026,266

Տրամադրված երաշխիքները ներառված են «Ցպահանջ և 1 ամիսից պակաս» կատեգորիայում, քանի որ Ընկերությունը կախվածություն ունի երաշխիքով ապահովված վարկի գծով վարկառուի կողմից բանկի առջև ստանձնած պարտավորությունների կատարումից և գործողություններից, որոնք բանկը կարող է ձեռնարկել վարկի և երաշխիքային պայմանագրերի պայմանների հիման վրա:

Ֆինանսական պարտավորությունների ժամկետայնության վերլուծությունը 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հետևյալն է.

Հազ. ՀՀ դրամ	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 12 ամիս	12-ից ավել ամիս	Ընդամենը
Պարտավորություններ				
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր (Ծանոթագրություն 16)	4,499,040	-	-	4,499,040
Վարձակալության պարտավորություններ (Ծանոթագրություն 26)	132,601	1,253,448	6,415,575	7,801,624
Ընդամենը ապագա վճարներ	4,631,641	1,253,448	6,415,575	12,300,664

30 Կապիտալի կառավարում

Կապիտալի կառավարման ժամանակ Ընկերության նպատակներն են. պահպանել Ընկերության կարողությունը՝ շարունակելու իր գործունեությունը անընդհատության սկզբունքով՝ ապահովելով հատուցում բաժնետերերին և օգուտներ այլ շահառուներին և հաստատել կապիտալի օպտիմալ կառուցվածք: Կապիտալի կառուցվածքը հաստատելու և ճշգրտելու համար Ընկերությունը կարող է ճշգրտել բաժնետերերին վճարվելիք շահաբաժինների չափերը, բաժնետերերին վերադարձվող կապիտալը, ինչպես նաև թողարկել նոր բաժնետոմսեր կամ վաճառել ակտիվները՝ նվազեցնելով պարտքը: 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության կողմից կառավարվող կապիտալի չափը կազմել է 22,176,212 հազ. դրամ (2019թ.՝ 44,143,132 հազ. դրամ):

31 Իրական արժեքի բացահայտումներ

Իրական արժեքի չափման վերլուծությունը կատարվում է ըստ իրական արժեքի հիերարխիայում մակարդակի հետևյալ կերպ՝ (i) մակարդակ 1՝ չափումներ ակտիվ շուկայում նույնական ակտիվների կամ պարտավորությունների գնանշվող (չճշգրտվող) գներով, (ii) մակարդակ 2՝ չափման գնահատման մեթոդներ, որոնցում ակտիվի կամ պարտավորության համար բոլոր էական ելակետային տվյալներն ուղղակիորեն (օրինակ՝ գներ) կամ անուղղակիորեն (օրինակ՝ գների հիման վրա ստացված) դիտելի են, (iii) մակարդակ 3՝ գնահատումներ, որոնք հիմնված չեն բացառապես շուկայի դիտելի տվյալների վրա (այն է՝ գնահատման համար անհրաժեշտ են նշանակալի ոչ դիտելի ելակետային տվյալներ):

31 Իրական արժեքի բացահայտումներ (շարունակություն)

Ֆինանսական գործիքները իրական արժեքի հիերարխիայի համապատասխան մակարդակին վերագրելիս՝ դեկավարությունը կիրառում է դատողություն: Եթե իրական արժեքի չափման համար օգտագործվում են Եական ճշգրտում պահանջող դիտարկելի տվյալներ, ապա իրական արժեքի տվյալ չափումը վերաբերում է մակարդակ 3-ին: Օգտագործվող տվյալների նշանակալիությունը գնահատվում է իրական արժեքով չափվող ամբողջության համար:

բ) Իրական արժեքի ոչ պարբերական չափումներ

Ընկերությունը կապակցված կողմի համար թողարկված երաշխիքը ճանաչել է իրական արժեքով: Իրական արժեքի չափումը կատարվել է իրական արժեքի հիերարխիայի 3-րդ մակարդակի չափումների հիման վրա: Ճանաչման ամսաթվին իրական արժեքի չափման մեջ օգտագործված գնահատման մեթոդները և ելակետային տվյալները հետևյալն էին.

	Իրական արժեք	Գնահատման մեթոդ	Ելակետային տվյալներ	Ելակետային տվյալներ 31 դեկտեմբերի 2020թ.
Կապակցված կողմի համար տրամադրված երաշխիքներ	2,668,514	Չեղչված դրամական միջոցների հոսքեր	Չեղջի տոկոսադրույք Ազատ դրամական միջոցներ 2021-2027թթ.	8.0% 1,345,570 հազ. ՀՀ դրամից մինչև 5,867,916 հազ. ՀՀ դրամ

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ. Ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքների չափվող իրական արժեքը հիմնված է ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի վրա՝ կիրառելով գործող տոկոսադրույքները նմանատիպ պարտքային ռիսկ և նմանատիպ մարման ժամկետ ենթադրող փոխառության շուկայի նոր գործիքների նկատմամբ: Չեղչման համար օգտագործվող տոկոսադրույքները կախված են գործընկերոջ պարտքային ռիսկից:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող պարտավորություններ. Պարտավորությունների իրական արժեքը որոշվում է օգտագործելով չափման մեթոդներ: Ֆիքսված տոկոսադրույքով և սահմանված մարման ժամկետով գործիքների հաշվարկային իրական արժեքը չափվում է հիմնվելով ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի վրա՝ կիրառելով նմանատիպ պարտքային ռիսկ և նմանատիպ մարման ժամկետ ունեցող նոր գործիքների տոկոսադրույքները:

32 Ֆինանսական գործիքների ներկայացումն ըստ չափման կատեգորիաների

Ընկերությունը, ՖՀՄՍ 9-ի «Ֆինանսական գործիքներ» համաձայն, դասակարգում է ֆինանսական ակտիվները հետևյալ կատեգորիաների. (ա) իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ, (բ) այլ համապարփակ եկամտի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ և (գ) ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ: Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներն ունեն երկու ենթակատեգորիա. (i), իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով պարտադիր չափվող ակտիվներ և (ii) ակտիվներ, որոնք սահմանվել են որպես այդպիսիք սկզբնական ճանաչման ժամանակ:

Հետևյալ աղյուսակում ներկայացված է ֆինանսական ակտիվների համադրումը վերը նշված չափման կատեգորիաներով առ 2020թ. դեկտեմբերի 31-ը.

32 Ֆինանսական գործիքների ներկայացումն ըստ չափման կատեգորիաների (շարունակություն)

Հազ. ՀՀ դրամ

Ակտիվներ	
Տրամադրված փոխառություններ (Ծանոթագրություն 10)	6,224,629
Առևտրային և այլ ֆինանսական դեբիտորական պարտքեր (Ծանոթագրություն 12)	
- Առևտրային դեբիտորական պարտքեր, զուտ	2,568,824
- Այլ ֆինանսական դեբիտորական պարտքեր, զուտ	58,825
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ (Ծանոթագրություն 13)	
- Ցպահանջ բանկային մնացորդներ	123,181
- Առձեռն դրամական միջոցներ	16,890
- Դրամական միջոցներ ճանապարհին	75,455
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	9,067,804

Հետևյալ աղյուսակում ներկայացված է ֆինանսական ակտիվների համադրումը վերը նշված չափման կատեգորիաներով առ 2019թ. դեկտեմբերի 31-ը.

Հազ. ՀՀ դրամ	Ընդամենը փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր
Ակտիվներ	
Տրամադրված փոխառություններ (Ծանոթագրություն 10)	19,043,648
Առևտրային և այլ ֆինանսական դեբիտորական պարտքեր (Ծանոթագրություն 12)	
- Առևտրային դեբիտորական պարտքեր, զուտ	3,188,503
- Այլ ֆինանսական դեբիտորական պարտքեր, զուտ	84,173
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ (Ծանոթագրություն 13)	
- Ցպահանջ բանկային մնացորդներ	3,500,780
- Առձեռն դրամական միջոցներ	38,233
- Դրամական միջոցներ ճանապարհին	28,263
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	25,883,600

33 Փոխկապակցված կողմերի հետ մնացորդներ և գործարքներ

Կողմերը սովորաբար համարվում են փոխկապակցված, եթե դրանք գտնվում են ընդհանուր վերահսկողության տակ կամ եթե կողմերից մեկն ունի կարողություն վերահսկելու մյուս կողմին կամ կարող է ունենալ նշանակալի ազդեցություն կամ համատեղ վերահսկողություն մեկ այլ կողմի նկատմամբ՝ ֆինանսատնտեսական որոշումներ կայացնելիս: Յուրաքանչյուր հնարավոր փոխկապակցված կողմի հարաբերություն դիտարկելիս ուշադրություն է դարձվում հարաբերության բնույթի, այլ ոչ միայն իրավական ձևի վրա:

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ փոխկապակցված կողմերի հետ մնացորդները հետևյալն են.

33 Փոխկապակցված կողմերի հետ մնացորդներ և գործարքներ (շարունակություն)

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Ամիջական մայր ընկերություն	Ընդհանուր վերահսկողության տակ գտնվող ընկերություններ
Տրամադրված փոխառություններ (պայմանագրային տոկոսադրույք 8%)	2,645,898	-
Տրամադրված փոխառություններ (պայմանագրային տոկոսադրույք 0%)	3,364,531	-
Կանխավճարներ ընթացիկ ակտիվների գծով	444,687	-
Տրամադրված երաշխիքներ	16,521,400	-
Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով	-	31,377

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ փոխկապակցված կողմերի հետ մնացորդները հետևյալն են.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Ամիջական մայր ընկերություն	Ընդհանուր վերահսկողության տակ գտնվող ընկերություններ
Դեբիտորական պարտքեր	133,659	122,285
Տրամադրված փոխառություններ (պայմանագրային տոկոսադրույք 4.9%)	-	19,043,648
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	151,178	356,483

2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար փոխկապակցված կողմերի հետ գործարքներից եկամուտները և ծախսերը հետևյալն են.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Ամիջական մայր ընկերություն	Ընդհանուր վերահսկողության տակ գտնվող ընկերություններ
Կապի ծառայությունների ձեռքբերում (փոխկապակցում, ռոումինգ, ինտերնետ)	1,152,396	260,097
Կապի ծառայությունների տրամադրում (փոխկապակցում, ռոումինգ, ինտերնետ)	1,016,122	167,328
Տոկոսային եկամուտ	40,594	200,548
Տրամադրված փոխառություններ՝ դրամական	3,642,338	-
Տրամադրված փոխառություններ՝ ոչ դրամական	5,141,300	-
Բաշխում նախորդ սեփականատիրոջը	4,927,100	-
Վճարված շահաբաժիններ	18,810,000	-

2020 թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը տրամադրել է երաշխիք ամիջական մայր ընկերության կողմից 16,521,400 հազ. ՀՀ դրամի ներգրաված բանկային վարկի գծով, ինչպես նաև գրավադրել է իր գույքը 902,218 հազ. ՀՀ դրամ գույք հաշվեկշռային արժեքով:

2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա փոխկապակցված կողմերի հետ գործարքներից եկամուտները և ծախսերը հետևյալն են.

33 Փոխկապակցված կողմերի հետ մնացորդներ և գործարքներ (շարունակություն)

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Ամիջական մայր ընկերություն	Ընդհանուր վերահսկողության տակ գտնվող ընկերություններ
Ծառայությունների ձեռքբերում	866,224	1,438,107
Ծառայությունների տրամադրում	1,017,310	1,133,230
Տոկոսային եկամուտ	-	3,196,959
Վճարված շահաբաժիններ	93,000,000	-

Փոխկապակցված կողմերի հետ գործարքները Ընկերությունն իրականացրել է «պարզած ձեռքի» սկզբունքով, բացառությամբ որոշակի տրամադրված փոխառությունների և գործարքների գծով երաշխիքների (Ծանոթագրություն 10, 28):

Ղեկավար անձնակազմի հատուցում. Ղեկավար անձնակազմ են համարվում գլխավոր տնօրենը, գլխավոր տնօրենի տեղակալը, ֆինանսական տնօրենը, գործառնությունների տնօրենը, տեխնիկական տնօրենը, կոմերցիոն տնօրենը և խորհրդի անդամը:

Ղեկավար անձնակազմին հատուցումը ներկայացված է ստորև.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2020թ.		2019թ.	
	Ծախս	Հաշվեգրված ուտ պարտավորու- թյուն	Ծախս	Հաշվեգրված ուտ պարտավորու- թյուն
<i>Կարճաժամկետ հատուցումներ.</i>				
- Աշխատավարձ	522,007	18,216	876,016	14,627
- Կարճաժամկետ պարգևավճարներ	381,201	-	(253,109)	301,644
Արձակման նպաստներ	186,732	-	-	-
Ըդամենը	1,089,939	18,216	622,907	316,271

34 Հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցող դեպքեր

Ստացված վարկեր: 2021թ. մայիսին Ընկերությունը վարկ է ստացել տեղական բանկից: Վարկը գնանշված է ԱՄՆ դոլարով և համարժեք է 3,654,630 հազ. ՀՀ դրամի (7,000 հազ. ԱՄՆ դոլար) վարկային պայմանագրի օրվա գործող դրույքաչափով: Վարկի մարման ժամկետը՝ մայիս 2024թ. :